

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

ПОДАТКОВИЙ ОБЛІК ТА ЗВІТНІСТЬ

Методичні рекомендації
до самостійної роботи студентів
спеціальності 071 "Облік і оподаткування"
першого (бакалаврського) рівня

Харків
ХНЕУ ім. С. Кузнеця
2018

УДК 657.37:336.22(07.034)

П44

Укладач О. Є. Найденко

Затверджено на засіданні кафедри оподаткування.

Протокол № 1 від 28.08 2017 р.

Самостійне електронне текстове мережеве видання

Податковий облік та звітність [Електронний ресурс] : методичні рекомендації до самостійної роботи студентів спеціальності 071 "Облік і оподаткування" першого (бакалаврського) рівня / уклад. О. Є. Найденко. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2018. – 65 с.

Подано основні питання, що необхідно самостійно розглянути та висвітлити в межах кожної теми навчальної дисципліни, ситуаційні завдання для самостійного вирішення, тестові завдання, а також контрольні запитання для самодіагностики. Наведено практичні завдання та методичні рекомендації щодо їх самостійного виконання студентами.

Рекомендовано для студентів спеціальності 071 "Облік і оподаткування" першого (бакалаврського) рівня.

УДК 657.37:336.22(07.034)

© Харківський національний економічний
університет імені Семена Кузнеця, 2018

Вступ

У процесі своєї господарської діяльності суб'єкт господарювання має здійснювати процеси планування, управління, обліку й контролю. Одним із важливих аспектів діяльності суб'єкта господарювання є організація ведення податкового обліку та складання податкової звітності для розрахунку податкових зобов'язань і виконання податкового обов'язку.

Однією з проблем діючого законодавства є відсутність терміну "податковий облік". На думку автора, податковий облік становить самостійну систему обліку, яка призначена для виявлення, реєстрації, накопичення, узагальнення, зберігання й передавання інформації щодо визначення суми податкових зобов'язань шляхом складання первинної документації, податкових реєстрів і податкової звітності і виконання платниками податків свого податкового обов'язку [4].

У процесі податкового обліку суб'єкти господарювання мають складати як первинну документацію (причому лівова частина первинної документації для цілей податкового обліку береться з бухгалтерського та фінансового обліку), так і податкову звітність, на підставі якої буде здійснюватися взаємодія з контролюючими органами та відбуватися сплата податкових зобов'язань.

Тому навчальна дисципліна "Податковий облік та звітність" є важливою для підготовки бакалаврів за спеціальністю 071 "Облік і оподаткування".

Навчальну дисципліну зараховано до групи вибірових дисциплін циклу професійної підготовки бакалаврів за спеціальністю 071 "Облік і оподаткування". Навчальна дисципліна є невід'ємною частиною циклу економічних дисциплін, необхідних робітникам бухгалтерських і податкових підрозділів підприємств незалежно від форми власності й організаційно-правової форми господарювання.

Навчальна дисципліна орієнтує студентів на практичну діяльність у податковій сфері, дозволяє набути навичок ведення обліку за різними податками та зборами й складати податкову звітність як у паперовому вигляді (право суб'єктів малого підприємництва), так і в електронному (обов'язок для середніх і великих підприємств).

Мета дисципліни – надання студентам необхідних теоретичних основ, методичних рекомендацій і практичних навичок щодо ведення подат-

кового обліку з різних податків, зборів й обов'язкових платежів, складання податкової звітності.

Для досягнення мети поставлені такі **основні завдання**:

вивчення основних законодавчих і нормативних актів, які регламентують питання податкового обліку та звітності;

ознайомлення з основними складовими податкового обліку: поняття, структура, методи, принципи;

вивчення та характеристика загальних вимог, які ставляться до первинної документації та податкової звітності;

ознайомлення з порядком ведення податкового обліку та складання податкової звітності.

Об'єктом навчальної дисципліни є процес податкового обліку.

Предметом навчальної дисципліни є вивчення теоретичних аспектів і методичних рекомендацій щодо ведення податкового обліку та складання податкової звітності.

Самостійна робота студента (СРС) – це форма організації навчального процесу, за якої заплановані завдання виконуються студентом самостійно під методичним керівництвом викладача.

Мета СРС – засвоєння в повному обсязі навчальної програми та формування у студентів загальних і професійних компетентностей, які відіграють суттєву роль у становленні майбутнього фахівця вищого рівня кваліфікації.

Навчальний час, відведений для самостійної роботи студентів денної форми навчання, визначається навчальним планом і становить 55,6 % (100 годин) від загального обсягу навчального часу на вивчення дисципліни (180 годин). У ході самостійної роботи студент має перетворитися на активного учасника навчального процесу, навчитися свідомо ставитися до оволодіння теоретичними і практичними знаннями, вільно орієнтуватися в інформаційному просторі, нести індивідуальну відповідальність за якість власної професійної підготовки.

СРС включає: опрацювання лекційного матеріалу; опрацювання та вивчення рекомендованої літератури, основних термінів і понять за темами дисципліни; підготовку до практичних і семінарських занять; підготовку до виступу на семінарських заняттях; поглиблене опрацювання окремих лекційних тем або питань; пошук (підбір) й огляд літературних джерел за заданою проблематикою дисципліни; аналітичний розгляд наукової публікації; контрольну перевірку студентами особистих знань

за запитаннями для самодіагностики; підготовку до контрольних робіт та інших форм поточного контролю; підготовку до модульного контролю; систематизацію вивченого матеріалу з метою підготовки до семестрового екзамену.

Необхідним елементом успішного засвоєння матеріалу навчальної дисципліни є самостійна робота студентів з вітчизняною та закордонною спеціальною економічною літературою, нормативними актами з питань державного регулювання економіки, статистичними матеріалами.

Робочою програмою навчальної дисципліни передбачено такі види самостійної роботи:

підготовка до семінарських та практичних занять, що полягає в опрацюванні лекційного матеріалу, підготовці доповідей та повідомлень за проблемною тематикою;

підготовка до поточного та підсумкового контролю знань, що полягає в опрацюванні контрольних запитань, питань для самодіагностики, вирішенні ситуаційних і розрахункових завдань з урахуванням методичних рекомендацій;

самостійне опрацювання теоретичного матеріалу за зазначеною тематикою;

самостійне виконання практичних завдань з урахуванням методичних рекомендацій.

Методичні рекомендації до самостійної роботи

Змістовий модуль 1 Теоретичні аспекти податкового обліку та облік непрямих податків

Тема 1. Податковий облік: його поняття, структура та методи ведення

Компетентності, якими мають оволодіти студенти після вивчення теми: знати об'єктивні передумови виникнення податкового обліку в системі фінансових відносин; формулювати поняття "податковий облік", "податкове зобов'язання" "податковий обов'язок"; характеризувати структуру податкового обліку; наводити випадки визначення грошових зобов'язань контролюючими органами; знати класифікацію принципів та методів податкового обліку; наводити приклади застосування методів податкового обліку під час обліку різних податків і зборів.

Питання для самостійного опрацювання за темою 1

1. Історія виникнення податкового обліку в Україні.
2. Наукові підходи до сутності поняття "податковий облік".
3. Взаємозв'язок бухгалтерського та податкового обліку.
4. Виникнення та припинення податкового обов'язку у платника податку.
5. Вимоги до складання первинних документів.
6. Реалізація принципів податкового обліку в Податковому кодексі України.
7. Переваги та недоліки методів податкового обліку.

Перелік тестових запитань для самостійного вирішення за темою 1

1. За яким податком податкове зобов'язання мають визначати податкові органи:
 - а) туристичний збір;
 - б) плата за землю для фізичних осіб;
 - в) єдиний податок.

2. Податковим обов'язком за Податковим кодексом визнається:

а) обов'язок судового органу обчислити, задекларувати та/або сплатити суму податку та збору в порядку і строки, визначені Податковим кодексом, законами з питань митної справи;

б) обов'язок податкового органу обчислити, задекларувати та/або сплатити суму податку та збору в порядку і строки, визначені Податковим кодексом, законами з питань митної справи;

в) обов'язок платника податку обчислити, задекларувати та/або сплатити суму податку та збору в порядку і строки, визначені Податковим кодексом, законами з питань митної справи.

3. Податкове зобов'язання – це:

а) сума коштів, яку податковий орган має розрахувати для того, щоб платник податків сплатив її до бюджету як податок або збір на підставі, в порядку та строки, визначені податковим законодавством (у тому числі сума коштів, визначена платником податків у податковому векселі та не сплачена в установленій законом строк);

б) сума коштів, яку платник податків, у тому числі податковий агент, повинен сплатити до відповідного бюджету як податок або збір на підставі, в порядку та строки, визначені податковим законодавством (у тому числі сума коштів, визначена платником податків у податковому векселі та не сплачена в установленій законом строк);

в) сума заборгованості платника податків перед бюджетом.

4. Виконанням податкового обов'язку визнається:

а) ведення податкового обліку;

б) розрахунок податкових зобов'язань у податковій звітності;

в) сплата в повному обсязі платником відповідних сум податкових зобов'язань у встановлений податковим законодавством строк.

5. Які ви знаєте методи податкового обліку:

а) балансовий метод, графічний метод;

б) метод варіацій, метод регресій, метод факторів;

в) метод нарахувань, касовий метод, метод першої події, метод останньої події.

6. У рамках яких податків виконує свою функцію податковий агент:

- а) податок на прибуток підприємств;
- б) акцизний податок;
- в) туристичний збір.

7. Моментом отримання доходів під час використання касового методу є:

- а) момент, коли платник податку отримує грошові кошти;
- б) момент, коли платник податку фактично отримує продукцію;
- в) момент подачі податкової звітності до податкових органів.

8. Доходи та витрати під час використання методу нарахувань відображаються в момент:

- а) отримання грошових коштів;
- б) подачі податкової звітності до податкових органів;
- в) оприбуткування та відвантаження продукції.

9. Прикладом податкового реєстру є:

- а) податкова декларація;
- б) книга обліку доходів і витрат;
- в) звіт з єдиного соціального внеску.

10. Адміністративна відповідальність за порушення правил ведення податкового обліку розповсюджується на:

- а) юридичну особу-резидента;
- б) фізичну особу-громадянина;
- в) юридичну особу-нерезидента.

Перелік ситуаційних завдань для самостійного вирішення за темою 1

1. Платник податку (фізична особа підприємець) вирішив змінити своє місце проживання, але при цьому не повідомив про це органи Державної фіскальної служби. Наскільки правомірно вчинив платник податку? Відповідь обґрунтуйте посиланням на статтю Податкового кодексу України.

2. Рішенням судових органів платник податків ліквідується. Чи є це рішення підставою для припинення податкового обов'язку для платника

податку? Відповідь обґрунтуйте посиланням на статтю Податкового кодексу України.

3. Платник податків не подав у встановлені строки податкову декларацію, а під час здійснення заходів податкового контролю встановлено факти здійснення платником податків діяльності, що призвела до виникнення об'єктів оподаткування, наявності показників, які підлягають декларуванню. Контролюючі органи вирішили самостійно обчислити суму грошових зобов'язань платника податку. Наскільки правомірними є рішення контролюючих органів? Відповідь обґрунтуйте посиланням на статтю Податкового кодексу України.

Приклад вирішення ситуаційного завдання за темою 1

Ситуаційне завдання. Дані перевірок результатів діяльності платника податків свідчать про заниження суми податку на прибуток підприємств, заявленої в податковій декларації з податку на прибуток підприємств. Контролюючі органи вирішили самостійно обчислити суму грошових зобов'язань платника податку. Наскільки правомірними є рішення контролюючих органів? Відповідь обґрунтуйте посиланням на статтю Податкового кодексу України.

Приклад відповіді. Згідно з п.п. 14.1.39 Податкового кодексу України грошове зобов'язання платника податків – це сума коштів, яку платник податків повинен сплатити до відповідного бюджету як податкове зобов'язання та/або штрафну (фінансову) санкцію, що справляється з платника податків у зв'язку з порушенням ним вимог податкового законодавства й іншого законодавства, контроль за дотриманням якого покладено на контролюючі органи, а також санкції за порушення законодавства у сфері зовнішньоекономічної діяльності.

У п.п. 54.3. Податкового кодексу України визначено випадки, коли контролюючі органи зобов'язані самостійно визначити суму грошових зобов'язань, зменшення (збільшення) суми бюджетного відшкодування та/або зменшення (збільшення) від'ємного значення об'єкта оподаткування податком на прибуток або від'ємного значення суми податку на додану вартість платника податків.

Зокрема п.п. 54.3.2. регламентовано право контролюючих органів самостійно визначати грошові зобов'язання платника податків у випадку, коли дані податкової перевірки результатів діяльності платника податків

свідчать про заниження суми податку на прибуток підприємств, заявленої у податковій декларації з податку на прибуток підприємств.

Таким чином, дії контролюючих органів є правомірними.

Література для самостійної роботи за темою 1: основна [1, с. 11–85; 2, с. 8–19; 3, с. 112–130; 3, с. 14–25]; додаткова [12, с. 66–70; 13, с. 47–50; 14, с. 303–308; 18, с. 1–56].

Тема 2. Загальні вимоги до податкової звітності

Компетентності, якими мають оволодіти студенти після вивчення теми: формулювати поняття "податкова декларація (розрахунок, звіт); наводити перелік обов'язкових та додаткових обов'язкових реквізитів податкової декларації; знати поняття "базовий податковий (звітний) період; знати типи податкових декларацій; формулювати існуючі податкові (звітні) періоди та терміни подання податкових декларацій; знати порядок складання податкових декларацій; характеризувати способи та порядок подання податкових декларацій до контролюючих органів; формулювати порядок зберігання документів на підприємстві; знати терміни зберігання документів на підприємстві; характеризувати порядок і способи знищення документів, у яких закінчився термін позовної давнини.

Питання для самостійного опрацювання за темою 2

1. Особи, відповідальні за складання податкової декларації (розрахунку, звіту).
2. Порядок оформлення опису документів, які відправляються до контролюючих органів поштою.
3. Основні умови подання податкових декларацій (розрахунків, звітів) в електронному вигляді.
4. Алгоритм дій платника податків у випадку подання податкових декларацій (розрахунків, звітів) в електронному вигляді.
5. Порядок прийняття контролюючими органами податкових декларацій (розрахунків, звітів), поданих в електронному вигляді.
6. Особливості ліквідації документів, у яких закінчився термін позовної давнини.
7. Відповідальність платників податків за втрату або навмисне знищення документів.

Перелік тестових запитань для самостійного вирішення за темою 2

1. Який додатковий обов'язковий реквізит має відобразитися в податковій декларації:

- а) найменування податкової інспекції, до якої подається звітність;
- б) номер паспорта платника податків;
- в) код виду економічної діяльності.

2. Якщо податковий період дорівнює календарному року (для юридичних осіб), податкові декларації подаються:

- а) протягом 40 календарних днів з останнього дня звітного року;
- б) протягом 60 календарних днів з останнього дня звітного року;
- в) протягом 20 календарних днів з останнього дня звітного року.

3. Нова звітна декларація подається:

- а) у випадку, коли до закінчення граничного терміну для подання податкової звітності платник податків побачив помилку в раніше поданій звітності;
- б) у випадку, коли після закінчення граничного терміну для подання податкової звітності платник податків побачив помилку в раніше поданій звітності;
- в) на вимогу податкової інспекції.

4. Уточнююча декларація подається:

- а) у випадку, коли до закінчення граничного терміну для подання податкової звітності платник податків побачив помилку в раніше поданій звітності;
- б) у випадку, коли після закінчення граничного терміну для подання податкової звітності платник податків побачив помилку в раніше поданій звітності;
- в) на вимогу податкової інспекції.

5. Незалежно від факту втрати або зіпсування такого поштового відправлення чи затримки його вручення платник податків:

- а) незобов'язаний сплатити суму податкового зобов'язання, самостійно визначену ним у такій податковій декларації, протягом строків, установлених Податковим кодексом;
- б) зобов'язаний сплатити суму податкового зобов'язання, самостійно визначену ним у такій податковій декларації, протягом строків, установлених Податковим кодексом;

в) перекладає обов'язок зі сплати податкових зобов'язань на поштового оператора.

6. Форми податкової декларації (розрахунку, звіту) затверджує:

- а) Верховна Рада України;
- б) Кабінет Міністрів України;
- в) Міністерство фінансів України.

7. За яким податком декларація може бути складена в паперовому варіанті:

- а) податок на прибуток підприємств;
- б) акцизний податок;
- в) єдиний податок.

8. За яким з перерахованих податків діє звітний (податковий період), що дорівнює календарному місяцю:

- а) акцизний податок;
- б) податок на прибуток підприємств;
- в) податок на доходи фізичних осіб.

9. Платник податків протягом ... робочих днів з дня отримання повідомлення про втрату або зіпсування поштового відправлення зобов'язаний надіслати поштою або надати особисто (за його вибором) контролюючому органу другий примірник податкової декларації разом з копією повідомлення про втрату або зіпсування поштового відправлення.

10. У разі втрати, пошкодження або дострокового знищення документів платник податків зобов'язаний у ... строк з дня такої події письмово повідомити контролюючий орган за місцем обліку.

Перелік ситуаційних завдань для самостійного вирішення за темою 2

1. Платник податку втратив первинні документи 10 березня 2017 р. та повідомив про це контролюючі органи 17 березня 2017 р. Оцініть правомірність дій платника податку з посиланням на відповідні статті Податкового кодексу.

2. Платник податків у податковій декларації не вказав адресу електронної пошти, через що контролюючі органи відмовилися приймати податкову

декларацію. Наскільки правомірними є рішення платника податків і контролюючих органів? Відповідь підтвердіть посиланням на статті Податкового кодексу України.

3. Платник податку направив поштою податкову декларацію, але не отримав документального підтвердження її отримання, і тому вирішив не сплачувати податкові зобов'язання, вказані в ній. Оцініть правомірність дій платника податку з посиланням на відповідні статті Податкового кодексу України.

4. Платник податку надіслав податковий розрахунок за формою № 1 ДФ (за третій квартал 2017 року) поштою 6 листопада 2017 року. Оцініть правомірність дій платника податку з посиланням на відповідні статті Податкового кодексу.

5. Платник податку (який зобов'язаний це робити) подав декларацію про доходи та майновий стан за 2016 рік 25 квітня 2017 року. Оцініть правомірність дій платника податку з посиланням на відповідні статті Податкового кодексу.

Приклад вирішення ситуаційного завдання за темою 2

Ситуаційне завдання. Велике підприємство є платником податку на додану вартість. За підсумками вересня 2017 року в декларації з податку на додану вартість була відображена сума податку на додану вартість до сплати в розмірі 185 000 грн. При цьому декларація з податку на додану вартість була складена в паперовому вигляді кульковою ручкою синього кольору. Оцініть правомірність дій платника податку з посиланням на відповідні статті Податкового кодексу.

Приклад відповіді. Згідно з п.п. 46.1 Податкового кодексу України податкова декларація, розрахунок, звіт – це документ, що подається платником податків контролюючому органу у строки, встановлені законом, на підставі якого здійснюється нарахування та/або сплата податкового зобов'язання або відображаються обсяги операції (операцій), доходів (прибутків), щодо яких податковим та митним законодавством передбачено звільнення платника податку від обов'язку нарахування і сплати податку і збору, чи документ, що свідчить про суми доходу, нарахованого (виплаченого) на користь платників податків – фізичних осіб, суми утриманого та/або сплаченого податку.

П.п. 49.4 Податкового кодексу України зазначається, що платники податків, що належать до великих і середніх підприємств, подають податкові

декларації контролюючому органу в електронній формі з дотриманням вимог законів щодо електронного документообігу й електронного цифрового підпису. Податкова звітність з податку на додану вартість подається в електронній формі контролюючому органу всіма платниками податку з дотриманням вимог законів щодо електронного документообігу й електронного цифрового підпису.

Таким чином, дії платника податку на додану вартість є неправомірними, оскільки він був зобов'язаний скласти податкову декларацію з податку на додану вартість виключно в електронній формі.

Література для самостійної роботи за темою 2: основна [1, с. 122–148; 2, с. 31–41; 3, с. 41–62; 5, с. 132–139]; додаткова [18, с. 1–56; 19, с. 17–37; 31, с. 111; 22, с. 66; 25, с. 108; 26, с. 41; 28, с. 538; 35, с. 35; 48, с. 101].

Тема 3. Податковий облік та звітність з податку на додану вартість

Компетентності, якими мають оволодіти студенти після вивчення теми: описувати структуру податкового обліку з податку на додану вартість; знати порядок реєстрації й анулювання реєстрації платників податку на додану вартість; формулювати поняття "податкове зобов'язання" та "податковий кредит"; знати порядок виникнення податкових зобов'язань та права на податковий кредит; знати реквізити податкової накладної та порядок її складання; наводити документи, які можуть замінити податкову накладну; описувати порядок реєстрації податкових накладних у Єдиному реєстрі податкових накладних; знати податкові (звітні) періоди з податку на додану вартість; скласти податкову декларацію з податку на додану вартість і додатки до неї; характеризувати порядок бюджетного відшкодування сум податку на додану вартість.

Питання для самостійного опрацювання за темою 3

1. Строки подання особами заяви для реєстрації платниками ПДВ.
2. Випадки коригування податкових зобов'язань та податкового кредиту.
3. Порядок пропорційного віднесення сум витрат платника податку до податкового кредиту.
4. Порядок складання розрахунку коригування кількісних та вартісних показників у податковій накладній.
5. Типи причин, коли податкова накладна не надається покупцю.

6. Умовні індивідуальні податкові номери в податковій накладній.
7. Порядок складання зведеної податкової накладної.

Перелік тестових запитань для самостійного вирішення за темою 3

1. Реєстрація податкових накладних та/або розрахунків коригування до податкових накладних у Єдиному реєстрі податкових накладних повинна здійснюватися з урахуванням граничних строків: для податкових накладних / розрахунків коригування до податкових накладних, складених з 1 по 15 календарний день (включно) календарного місяця, – до ..., в якому вони складені.

2. На дату виникнення податкових зобов'язань платник податку зобов'язаний скласти податкову накладну в ... формі з дотриманням умови щодо реєстрації.

3. У разі відсутності підстав для відмови в реєстрації особи як платника податку, контролюючий орган зобов'язаний протягом ... робочих днів після надходження реєстраційної заяви внести до реєстру запис про реєстрацію такої особи як платника податку.

4. Анулювання реєстрації платника ПДВ може бути здійснено, якщо особа, зареєстрована як платник податку, протягом ... послідовних податкових місяців не подає контролюючому органу декларації з податку на додану вартість.

5. У разі обов'язкової реєстрації особи як платника ПДВ реєстраційна заява подається до податкового органу не пізніше:

- а) 10 числа календарного місяця, що настає за місяцем, у якому вперше досягнуто обсяг оподатковуваних операцій у 1 000 000 грн без ПДВ;
- б) 10 числа календарного місяця, що настає за місяцем, у якому вперше досягнуто обсяг оподатковуваних операцій у 1 000 000 грн з ПДВ;
- в) 10 числа календарного місяця, що настає за місяцем, у якому вперше досягнуто обсяг оподатковуваних операцій у 300 000 грн.

6. Під час здійснення експортних операцій датою виникнення податкових зобов'язань з ПДВ буде вважатися:

- а) дата отримання грошових коштів;

- б) дата оприбуткування товарів;
- в) дата оформлення митної декларації.

7. Підставою для проведення позапланової податкової перевірки платника ПДВ, який заявив суму ПДВ до відшкодування є сума ПДВ, яка перевищує:

- а) 10 000 грн;
- б) 100 000 грн;
- в) 1 000 000 грн.

8. Реєстрація податкових накладних платниками ПДВ в Єдиному реєстрі податкових накладних запроваджується для платників цього податку, в яких сума податку на додану вартість в одній податковій накладній становить:

- а) 5 000 грн;
- б) 7 500 грн;
- в) будь-яку суму.

9. Якщо сума операції з продажу товарів становила 240 000 грн із ПДВ, то сума податкового зобов'язання буде становити?

- а) 40 000 грн;
- б) 30 000 грн;
- в) 200 000 грн.

10. Документом, що замінює податкову накладну може бути:

- а) прибутковий касовий ордер;
- б) виписка з банку;
- в) рахунок готелю.

Перелік ситуаційних завдань для самостійного вирішення за темою 3

1. Продавець склав податкову накладну 3 лютого 2017 року на поставку товарів на суму 58 000 грн з ПДВ та зареєстрував її в Єдиному реєстрі податкових накладних 24 лютого 2017 року. Оцініть правомірність дій платника податку з посиланням на відповідні статті Податкового кодексу України.

2. Продавець в рамках операції фінансового лізингу склав податкову накладну 3 лютого 2017 року на суму 18 000 грн з ПДВ, а відобразив цю операцію в податковій декларації з ПДВ за березень 2017 року (коли була отримана орендна плата). Оцініть правомірність дій платника податку з посиланням на відповідні статті Податкового кодексу України.

3. Платник ПДВ направив запит до контролюючих органів для отримання витягу з реєстру платників ПДВ 23 лютого 2017 року. Витяг з реєстру платника податків було надано 27 лютого 2017 року. Оцініть правомірність дій податкових органів з посиланням на відповідні статті Податкового кодексу України.

4. Платника податків було оголошено недієздатним. Податкові органи в зв'язку з цим анулювали реєстрацію цієї особи як платника ПДВ. Оцініть правомірність дій податкових органів з посиланням на відповідні статті Податкового кодексу України.

5. Продавець продав покупцю товар на суму 220 грн з ПДВ, та не виписав податкову накладну, а тільки видав покупцю фіскальний чек. Покупець не вимагав при цьому складання податкової накладної. Оцініть правомірність дій платника податку з посиланням на відповідні статті Податкового кодексу.

6. Платник податку отримав послугу від нерезидента на митній території України 13 березня 2017 року. У цей же день був складений акт надання послуг. Податкова накладна на 13 березня на складена. Чи має право отримувач послуг від нерезидента 13 березня 2017 року відобразити податковий кредит з ПДВ? Оцініть правомірність дій платника податку з посиланням на відповідні статті Податкового кодексу.

7. Платнику ПДВ для підтвердження права на податковий кредит продавець надав видаткову накладну. Чи має право покупець на підставі випадкової накладної збільшити податковий кредит? Оцініть правомірність дій платника податку з посиланням на відповідні статті Податкового кодексу.

8. Платника ПДВ протягом п'яти місяців поспіль не подавав до органів Державної податкової служби України декларацію з ПДВ. Контролюючі органи ухвалили рішення щодо анулювання реєстрації такого платника ПДВ. Оцініть правомірність дій контролюючих органів із посиланням на відповідні статті Податкового кодексу України.

9. Платник ПДВ здійснив постачання товарів. Водночас продавець склав податкову накладну, у якій не вказав індивідуальний податковий номер покупця. Оцініть правомірність дій продавця з посиланням на статті Податкового кодексу України.

Приклад вирішення ситуаційного завдання за темою 3

Ситуаційне завдання. Підприємство відвантажило продукцію бюджетній організації 3 листопада 2017 року. Оплата була отримана 10 грудня 2017 року. Податкові зобов'язання з податку на додану вартість були збільшені 3 листопада 2017 року та відображені в податковій декларації з податку на додану вартість за листопад 2017 року. Оцініть правомірність дій платника податку з посиланням на відповідні статті Податкового кодексу.

Приклад відповіді. Згідно з п.п. 46.1 Податкового кодексу України податкова декларація, розрахунок, звіт – це документ, що подається платником податків контролюючому органу у строки, встановлені законом, на підставі якого здійснюється нарахування та/або сплата податкового зобов'язання або відображаються обсяги операції (операцій), доходів (прибутків), щодо яких податковим та митним законодавством передбачено звільнення платника податку від обов'язку нарахування і сплати податку і збору, чи документ, що свідчить про суми доходу, нарахованого (виплаченого) на користь платників податків – фізичних осіб, суми утриманого та/або сплаченого податку.

П.п. 187.7 Податкового кодексу України визначено, що датою виникнення податкових зобов'язань у разі постачання товарів/послуг з оплатою за рахунок бюджетних коштів є дата зарахування таких коштів на банківський рахунок платника податку або дата отримання відповідної компенсації у будь-якій іншій формі, включаючи зменшення заборгованості такого платника податку за його зобов'язаннями перед бюджетом. Тобто, постачальник товарів мав відобразити податкові зобов'язання за цією операцією в податковій декларації за грудень 2017 р.

Таким чином, дії платника ПДВ є неправомірними.

Перелік розрахункових завдань для самостійного вирішення за темою 3

Завдання 1. На основі наведених даних скласти декларацію з ПДВ, визначити суму податкових зобов'язань, податкового кредиту та суму ПДВ до сплати або відшкодування:

Протягом березня 2017 року ПАТ "Геліос" було здійснено наступні операції:

отримано послугу від нерезидента на 32 000 грн з ПДВ. Податкові зобов'язання було сплачено 28 лютого 2017 року;

відвантажено продукцію ТОВ "Оранж" на суму 240 000 грн з ПДВ;
передано автомобіль в оперативний лізинг на суму 52 000 грн;
у ВАТ "Час-пік" придбано вазу на суму 3 600 грн з ПДВ;
нараховано проценти за товарним кредитом 9 600 грн з ПДВ. Товар
було відвантажено 23 серпня 2016 року;

отримано орендну плату за автомобіль, який було передано у фінансовий лізинг 10 лютого 2017 року на суму 18 000 грн з ПДВ.

Завдання 2. На основі наведених даних скласти декларацію з ПДВ, визначити суму податкових зобов'язань, податкового кредиту та суму ПДВ до сплати або відшкодування.

Протягом квітня 2017 року ПАТ "Фаворит" було здійснено наступні операції:

відвантажено ТОВ "Ореол" продукцію на суму 120 000 грн з ПДВ;
відвантажено пилососи фірмі з Польщі на суму 6 000 грн;
здійснено передачу меблів за договором товарного кредиту на суму 7 200 грн з ПДВ. Нарахування процентів передбачено з 1 травня 2017 р.
фірмі "Чемпіон" відвантажено продукцію на суму 7 800 грн з ПДВ;
у ТОВ "Босс" придбано матеріали на суму 8 400 грн з ПДВ;
передано в оперативний лізинг автомобіль на суму орендної плати 11 000 грн;

виконано роботи для бюджетної організації на суму 84 000 грн з ПДВ.
Оплата до кінця місяця не отримана.

Завдання 3. На основі наведених даних скласти декларацію з ПДВ, визначити суму податкових зобов'язань, податкового кредиту та суму ПДВ до сплати або відшкодування.

Протягом травня 2017 року ПАТ "Геліос" було здійснено наступні операції:

згідно з вантажною митною декларацією у фірми "Петреску" (Румунія) придбано запасні частини для вантажного автомобіля на суму 2 400 грн з ПДВ;

відвантажено продукцію ТОВ "Оранж" на суму 180 000 грн з ПДВ;
відвантажено продукцію фірмі "Роском" (Росія), на суму 60 000 грн;
сплачено фірмі "Петреску" (Румунія) за запасні частини для вантажного автомобіля на суму 2 400 грн з ПДВ;

отримано орендну плату за автомобіль, який буде передано у фінансовий лізинг 10 червня 2017 року на суму 18 000 грн з ПДВ.

Приклад вирішення розрахункового завдання за темою 3

Завдання. Підприємство (ПАТ "Різдво") протягом січня 2017 року здійснило наступні операції. Скласти декларацію з ПДВ за січень 2017 року.

1. ТОВ "Оранж" було відвантажено продукцію на суму 840 000 грн з ПДВ.

2. Передано автомобіль в оперативний лізинг на суму 52 000 грн. Отримувач ТОВ "Сток".

3. Отримано орендну плату за автомобіль, який було передано у фінансовий лізинг в листопаді 2016 року на суму 30 000 грн з ПДВ.

4. Відвантажено ТОВ "Бор" продукцію на суму 420 000 грн з ПДВ.

5. Відвантажено продукцію фірмі "Лех" (Польща), на суму 60 000 грн.

6. Отримано послугу від нерезидента (ТОВ "Орнелла") на суму 18 000 грн з ПДВ. Складено податкову накладну, яку зареєстровано в Єдиному реєстрі податкових накладних протягом січня 2017 року.

7. У ТОВ "Барон" придбано матеріали на суму 480 000 грн з ПДВ.

8. Виконано роботи для бюджетної організації на суму 84 000 грн з ПДВ. На кінець січня 2017 року оплата не отримана.

9. У фірми "Дракула" (Румунія) придбано запасні частини для вантажного автомобіля на суму 24 600 грн з ПДВ. Вантажна митна декларація оформлена своєчасно. Оплата була проведена в листопаді 2016 року. Дата операції – 26 січня 2017 року.

10. Сплачено за послугу нерезиденту ТОВ "Орнелла" на суму 18 000 грн з ПДВ.

Методичні рекомендації

1. Обчислюємо суму податкових зобов'язань (ПДВ_{пз}) під час поставки товарів (робіт, послуг):

$$\text{ПДВ}_{\text{пз}} = (\text{БО} \times 20\%) / 100\%, \quad (1)$$

де БО – база оподаткування податком на додану вартість.

2. Визначаємо суму податкового кредиту (ПДВ_{пк}) у випадку придбання товарів (робіт, послуг):

$$\text{ПДВ}_{\text{пк}} = \text{ПДВ}_{\text{тмц}} + \text{ПДВ}_{\text{оз}}, \quad (2)$$

де ПДВ_{тмц} – сума податків, сплачених платником у зв'язку із придбанням або виготовленням товарів (у тому числі при імпорті) і послуг з метою

їхнього подальшого використання в оподатковуваних операціях у межах господарської діяльності платника податку;

ПДВ_{ОЗ} – сума податків, сплачених платником у зв'язку з придбанням (будівництвом, спорудженням) основних засобів (у тому числі інших необоротних матеріальних активів і незавершених капітальних інвестицій у необоротні капітальні активи), у тому числі й під час їхнього імпорту, з метою подальшого використання у виробництві й/або поставці товарів (послуг) для оподатковуваних операцій у межах господарської діяльності.

3. Визначаємо суму ПДВ для сплати в бюджет або відшкодування з нього:

$$\text{ПДВ} = \text{ПДВ}_{\text{ПЗ}} - \text{ПДВ}_{\text{ПК}} \quad (3)$$

Результат розв'язання задачі наведено в табл. 1 і 2.

Таблиця 1

Розв'язання розрахункової задачі

Номер операції	Податкові зобов'язання	Податковий кредит
1	2	3
1	Згідно з п.п. 187.1 Податкового кодексу України включається до податкових зобов'язань: 840 000 : 6 = 140 000 грн	Відсутній
2	Не відображається, оскільки за п.п. 196.1.2 Податкового кодексу України операція звільнена від оподаткування	Відсутній
3	Не відображається, оскільки податкові зобов'язання за операцією фінансового лізингу виникають у момент передачі об'єкта лізингу (п.п. 187.6 Податкового кодексу України)	Відсутній
4	Згідно з п.п. 187.1 Податкового кодексу України включається до податкових зобов'язань: 420 000 : 6 = 70 000 грн	Відсутній

Закінчення табл. 1

1	2	3
5	Не відображається, оскільки згідно зі статтею 195 Податкового кодексу України для операцій з експорту товарів застосовується нульова ставка податку на додану вартість	Відсутній
6	Відсутні	Включається до складу податкового кредиту, згідно з п.п. 198.1.2 Податкового кодексу України: $18\ 000 : 6 = 3\ 000$ грн
7	Відсутні	Включається до складу податкового кредиту згідно з п.п. 198.1 Податкового кодексу України: $480\ 000 : 6 = 80\ 000$ грн
8	Не відображається, оскільки згідно з п.п. 187.6 Податкового кодексу України	Відсутній
9	Відображається у вантажній митній декларації	Включається до складу податкового кредиту згідно з п.п. 198.1.2 Податкового кодексу України: $24\ 600 : 6 = 4\ 100$ грн
10	Включається згідно з п.п. 187.8 Податкового кодексу України: $18\ 000 : 6 = 3\ 000$ грн	Відсутній

Таблиця 2

Фрагмент декларації з податку на додану вартість

Код рядка декларації	Показник	Обсяги постачання (без ПДВ)	Сума ПДВ
		колонка А	колонка Б
1	2	3	4
Податкові зобов'язання			
1	Операції на митній території України, що оподатковуються за основною ставкою та ставкою 7 %, крім ввезення товарів на митну територію України:	–	–
1.1	операції, що оподатковуються за основною ставкою	1 050 000	210 000
2	Операції з вивезення товарів за межі митної території України	60 000	0
5	Операції, що не є об'єктом оподаткування, операції, які звільнені від оподаткування	52 000	–

1	2	3	4
6	Послуги, отримані від нерезидента, місце постачання яких визначено на митній території України	15 000	3 000
9	Усього податкових зобов'язань	–	213 000
Податковий кредит			
10	Придбання товарів/послуг та необоротних активів на митній території України	–	–
10.1	з основною ставкою	400 000	80 000
11	Ввезені на митну територію України товари, необоротні активи	x	x
11.1	з основною ставкою	20 500	4 100
13	Послуги, отримані від нерезидента, місце постачання яких знаходиться на митній території України	15 000	3 000
17	Усього податкового кредиту	x	87 100
Розрахунки за звітний період			
18	Позитивне значення різниці між сумою податкового зобов'язання та сумою податкового кредиту поточного звітного (податкового) періоду (рядок 9 мінус рядок 17 декларації) (позитивне значення), яке сплачується до державного бюджету	–	125 900

Отже, загальна сума податку на додану вартість, яку підприємство має сплатити до бюджету становить 125 900 грн.

Література для самостійної роботи за темою 3: основна [1, с. 152–226; 2, с. 44–57; 3, с. 66–82; 4, с. 65–81; 5, с. 145–159]; додаткова [6, с. 235; 18, с. 1–56; 24, с. 617; 34, с. 683; 38, с. 108].

Тема 4. Податковий облік та звітність з акцизного податку

Компетентності, якими мають оволодіти студенти після вивчення теми: описувати структуру податкового обліку з акцизного податку; знати порядок отримання ліцензії на виробництво та продаж підакцизних товарів; характеризувати порядок реєстрації платниками акцизного податку; формулювати дати виникнення податкових зобов'язань з акцизного податку; знати реквізити акцизної накладної та порядок її складання; описувати порядок реєстрації акцизної накладної в Єдиному реєстрі акцизних накладних; складати декларацію про максимальні роздрібні ціни на підакцизні товари; складати заявки-розрахунки на придбання марок акцизного податку;

наводити перелік документів, які подаються до контролюючих органів для придбання марок акцизного податку; знати вартість марок акцизного податку; скласти податкову декларацію з акцизного податку та додатки до неї.

Питання для самостійного опрацювання за темою 4

1. Особливості реєстрації осіб платниками акцизного податку.
2. Перелік товарів, які не підлягають маркуванню марками акцизного податку.
3. Порядок складання форм-довідок і заявок-розрахунків на виготовлення та придбання марок акцизного податку.
4. Організація роботи акцизних складів.
5. Порядок повернення марок акцизного податку у випадку їх пошкодження.

Перелік тестових запитань для самостійного вирішення за темою 4

1. Датою виникнення податкових зобов'язань з акцизного податку у разі ввезення товарів на митну територію України є дата оформлення ...
2. Датою виникнення податкових зобов'язань щодо постачання електроенергії є дата оформлення ... електроенергії.
3. Розмір плати за марки акцизного податку встановлює:
 - а) Верховна Рада України;
 - б) Кабінет Міністрів України;
 - в) Міністерство фінансів України.
4. Декларацію про встановлення максимальних роздрібних цін подає платник податку два рази на місяць, до:
 - а) 1 та 15 числа місяця;
 - б) 10 та 25 числа місяця;
 - в) 5 та 20 числа місяця.
5. Максимальні роздрібні ціни встановлюються на:
 - а) алкогольні напої;
 - б) нафтопродукти;
 - в) тютюнові вироби.

6. Акцизний податок за одночасною ставкою (адвалерною та специфічною) розраховується:

- а) на алкогольні напої;
- б) на нафтопродукти;
- в) на тютюнові вироби.

7. Декларація про встановлення максимальних роздрібних цін подається виробником або імпортером підакцизних товарів (продукції) до контролюючого органу, не пізніше ніж за:

- а) п'ять календарних днів до дати встановлення максимальних роздрібних цін;
- б) сім календарних днів до дати встановлення максимальних роздрібних цін;
- в) десять календарних днів до дати встановлення максимальних роздрібних цін.

8. Мінімальна оптова-роздрібна ціна встановлюється на:

- а) алкогольні напої;
- б) нафтопродукти;
- в) тютюнові вироби.

9. Вартість ліцензії для оптової торгівлі алкогольними напоями становить:

- а) 100 000 грн на рік;
- б) 200 000 грн на рік;
- в) 500 000 грн на рік.

10. Податок з товарів (продукції), на які встановлені ставки податку в іноземній валюті, сплачується в національній валюті та розраховується за офіційним курсом гривні до іноземної валюти, встановленим Національним банком України, що діє на ..., в якому здійснюється реалізація товару (продукції):

- а) на день оформлення ввізної митної декларації;
- б) на перший день місяця;
- в) на перший день кварталу.

Перелік ситуаційних завдань для самостійного вирішення за темою 4

1. Підприємство вирішило встановити максимальну роздрібну ціну на тютюнову продукцію з 1 березня 2017 року. При цьому декларація про встановлення максимальної роздрібною ціни було подано до податкової інспекції 27 лютого 2017 року. Оцініть правомірність дій платника податку з посиланням на відповідні статті Податкового кодексу України.

2. Платник єдиного податку реалізовує пиво в роздріб. Дата відвантаження продукції 3 листопада 2017 року, а дата зарахування коштів на рахунок платника 5 листопада 2017 року. Платник єдиного податку збільшив податкові зобов'язання 3 листопада 2017 року. Оцініть правомірність дій платника податку з посиланням на відповідні статті Податкового кодексу України.

3. Підприємство постачає електроенергію. При цьому податкові зобов'язання з акцизного податку було збільшено в момент отримання оплати за електроенергію. Оцініть правомірність дій платника податку з посиланням на відповідні статті Податкового кодексу.

4. Підприємство реалізує автомобілі на митній території України. Дата відвантаження товарів – 30 вересня 2017 року. Для визначення суми акцизного податку було застосовано курс євро, встановлений НБУ на 30 вересня 2017 року. Оцініть правомірність дій платника податку з посиланням на відповідні статті Податкового кодексу.

5. Платник акцизного податку здійснив переобладнання вантажного транспортного засобу на легковий автомобіль 17 березня 2017 року та в цей же день збільшив податкові зобов'язання з акцизного податку. Документ про відповідність переобладнаного автомобіля вимогам безпеки дорожнього руху органами МВС було видано 27 березня 2017 р. Оцініть правомірність дій платника податку з посиланням на відповідні статті Податкового кодексу.

Приклад вирішення ситуаційного завдання за темою 4

Ситуаційне завдання. Декларація з акцизного податку за березень 2017 року була подана до контролюючих органів 25 квітня 2017 року. Оцініть правомірність дій платника податку з посиланням на відповідні статті Податкового кодексу.

Приклад відповіді. Відповідно до п.п. 223.1 Податкового кодексу України базовий податковий період для сплати акцизного податку відповідає календарному місяцю.

У п.п. 223.2 Податкового кодексу України зазначено, що платники акцизного податку подають щомісяця не пізніше 20 числа наступного звітного (податкового) періоду контролюючому органу за місцем реєстрації декларацію з акцизного податку.

Таким чином, дії платника акцизного податку є неправомірними, оскільки граничний строк для подання декларації за березень був 20 квітня 2017 року.

Перелік розрахункових завдань для самостійного вирішення за темою 4

Завдання 1. Підприємство здійснює оптову реалізацію алкогольних напоїв. Протягом вересня 2017 року здійснило реалізацію:

1. Реалізовано 60 000 пляшок пива "Оболонь" об'ємом 0,5 літрів.
2. Реалізовано 50 000 пляшок шампанського "Шарте" об'ємом 0,75 літрів.

Розрахувати суму акцизного податку та скласти декларацію з акцизного податку з відповідним додатком.

Завдання 2. Підприємство здійснює оптову реалізацію нафтопродуктів і протягом вересня 2017 року здійснило наступні операції:

1. Реалізовано паливо (керосин) для реактивних двигунів об'ємом 25 000 л.
2. Реалізовано паливо моторне альтернативне об'ємом 15 000 л.

Курс євро на перший день кварталу становив 30,06 грн за 1 євро.

Розрахувати суму акцизного податку та скласти декларацію з акцизного податку з відповідним додатком.

Завдання 3. Підприємство здійснює реалізацію автотранспортних засобів і протягом вересня 2017 року здійснило наступні операції:

1. Реалізовано п'ять моторних транспортних засобів, призначених для перевезення 10 осіб і більше з робочим об'ємом циліндрів двигуна понад 5000 см³.
2. Реалізовано три причепа масою понад 3500 кг.

Курс євро на перший день кварталу становив 30,06 грн за 1 євро.

Розрахувати суму акцизного податку та скласти декларацію з акцизного податку з відповідним додатком.

Приклад вирішення розрахункового завдання за темою 4

Завдання. Підприємство здійснює оптову реалізацію тютюнових виробів. Протягом вересня 2017 року здійснило реалізацію: 250 000 пачок сигарет без фільтру "Ватра" (максимальна роздрібна ціна 24,00 грн з ПДВ); 300 000 пачок сигарет з фільтром "Парламент" (максимальна роздрібна ціна 36,00 грн з ПДВ). Розрахувати суму акцизного податку та скласти декларацію з акцизного податку з відповідним додатком.

Приклад вирішення. Згідно зі статтею 221.2 Податкового кодексу України податкове зобов'язання на сигарети обчислюється одночасно за встановленими адвалорною та специфічною ставками акцизного податку. При цьому сума податкового зобов'язання з акцизного податку не може бути меншою встановленого мінімального акцизного податкового зобов'язання.

Мінімальне акцизне податкове зобов'язання (п.п. 14.1.114 Податкового кодексу України) – це мінімальна величина податкового зобов'язання зі сплати акцизного податку з сигарет, виражена у твердій сумі за 1000 штук сигарет одного найменування, реалізованих на митній території України чи ввезених на митну територію України.

Сума акцизного податку за адвалорною ставкою обчислюється наступним чином. Спочатку визначається оподаткований оборот за цінами реалізації за формулою:

$$O = MPЦ \times K, \quad (4)$$

де O – оподаткований оборот;

$MPЦ$ – максимальна роздрібна ціна з кожного виду товару (продукції);

K – кількість товару в одиницях виміру, на які встановлена максимальна роздрібна ціна (пачки сигарет).

Після визначення оподаткованого обороту обчислюється сума акцизного податку (AP_{adv}) з кожного виду товарів за формулою:

$$AP_{adv} = C \times O, \quad (5)$$

де C – ставка акцизного податку у відсотках до обороту від реалізації;

O – оподаткований оборот з кожного виду товару.

Акцизний податок за специфічною ставкою (AP_c) розраховується за формулою:

$$AP_c = C \times K / 1\,000 \text{ сигарет}, \quad (6)$$

де C – ставка акцизного податку за 1 000 сигарет;

K – кількість товару, у фізичних одиницях виміру (штуки сигарет).

Загальна сума акцизного податку ($АП_3$) обчислюється як сума акцизного податку за адвалорною ставкою та специфічною ставками:

$$АП_3 = АП_{adv} + АП_c, \quad (7)$$

Мінімальне акцизне податкове зобов'язання (МАПЗ) обчислюється за формулою:

$$МАПЗ = C_{МАПЗ} \times K / 1\,000 \text{ сигарет}, \quad (8)$$

де $C_{МАПЗ}$ – ставка акцизного податку за 1 000 сигарет;

K – кількість товару у фізичних одиницях виміру (штуки сигарет).

Порядок вирішення завдання наведено в табл. 3 і 4.

Таблиця 3

Обчислення податкових зобов'язань з акцизного податку

Показник	Розрахована сума
Сигарети без фільтру	
Оподатковуваний оборот	$250\,000 \times 24 = 6\,000\,000$ грн
$АП_{adv}$	$6\,000\,000 \times 12 / 100 = 720\,000$ грн
$АП_c$	$250\,000 \times 20 \times 445,56 / 1\,000 = 2\,227\,800$ грн
$АП_3$	$720\,000 + 2\,227\,800 = 2\,947\,800$ грн
МАПЗ	$250\,000 \times 20 \times 596,05 / 1\,000 = 2\,980\,250$ грн.
Сигарети з фільтром	
Оподатковуваний оборот	$300\,000 \times 36 = 10\,080\,000$ грн
$АП_{adv}$	$10\,080\,000 \times 12 / 100 = 1\,296\,000$ грн
$АП_c$	$300\,000 \times 20 \times 445,56 / 1\,000 = 2\,673\,360$ грн
$АП_3$	$1\,296\,000 + 2\,673\,360 = 3\,969\,360$ грн
МАПЗ	$300\,000 \times 20 \times 596,05 / 1\,000 = 3\,576\,300$ грн

Таким чином, з сигарет без фільтру підприємство має сплатити суму мінімального акцизного податкового зобов'язання (2 980 250 грн), оскільки вона є більшою, ніж загальна сума акцизного податку (2 947 800 грн). За сигаретами без фільтру має бути сплачена загальна сума акцизного податку, оскільки вона є більшою, ніж сума мінімального акцизного податкового зобов'язання.

Література для самостійної роботи за темою 4: основна [1, с. 235–302; 2, с. 61–77; 3, с. 86–111; 4, с. 87–131; 5, с. 162–179]; додаткова [7, с. 375; 8, с. 11; 9, с. 160; 18, с. 1–56; 20, с. 21–24; 23, с. 142; 29, с. 49; 30, с. 119; 36, с. 71; 45, с. 160].

Змістовий модуль 2

Податковий облік і звітність з інших податків та зборів

Тема 5. Податковий облік та звітність із податку на прибуток підприємств

Компетентності, якими мають оволодіти студенти після вивчення теми: описувати структуру податкового обліку з податку на прибуток підприємств; формулювати порядок виникнення фінансового результату до оподаткування; характеризувати структуру податкових різниць і випадки коригування фінансового результату на податкові різниці; наводити методи трансфертного ціноутворення; знати класифікацію основних засобів; розраховувати амортизаційні відрахування за різними методами; формулювати порядок встановлення мінімально допустимого строку амортизації основних засобів; знати податкові (звітні) періоди з податку на прибуток підприємств; складати податкову декларацію з податку на прибуток підприємств і додатки до неї.

Питання для самостійного опрацювання за темою 5

1. Порядок формування фінансового результату в бухгалтерському обліку.
2. Склад податкових різниць.
3. Особливості оподаткування податком на прибуток підприємств окремих видів діяльності й операцій.
4. Особливості обліку в неприбуткових організаціях.
5. Особливості звільнення від оподаткування.
6. Порядок трансфертного ціноутворення.
7. Оподаткування зовнішньоекономічних операцій.

Перелік тестових запитань для самостійного вирішення за темою 5

1. Податковими (звітними) періодами для податку на прибуток підприємств є календарні: квартал, півріччя, три квартали, рік. При цьому податкова декларація розраховується ... підсумком.

2. Для цілей оподаткування податком на прибуток до підприємств, основною діяльністю яких є виробництво сільськогосподарської продукції, належать підприємства, дохід яких від продажу сільськогосподарської продукції власного виробництва за попередній податковий (звітний) рік перевищує ... від загальної суми доходу.

3. У разі, коли строки корисного використання (експлуатації) об'єкта основних засобів в бухгалтерському обліку менше, ніж мінімально допустимі строки амортизації основних засобів й інших необоротних активів, то для розрахунку амортизації використовуються строки, встановлені ...

4. Платник податку, в якого річний дохід (за вирахуванням непрямих податків), визначений за правилами бухгалтерського обліку за останній річний звітний (податковий) період не перевищує 20 мільйонів гривень, має право прийняти рішення про ... коригувань фінансового результату до оподаткування на усі різниці (крім від'ємного значення об'єкта оподаткування минулих податкових (звітних) років), не більше одного разу протягом безперервної сукупності років, у кожному з яких виконується цей критерій щодо розміру доходу.

5. Річний податковий (звітний) період встановлюється для платників податку, в яких річний дохід від будь-якої діяльності (за вирахуванням непрямих податків), визначений за показниками Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід), за попередній річний звітний (податковий) період, не перевищує ... гривень.

6. На період до 31 грудня 2021 року застосовується ставка нуль відсотків для платників податку на прибуток, у яких річний дохід, визначений за правилами бухгалтерського обліку за останній річний звітний період, не перевищує трьох мільйонів гривень і розмір нарахованої за кожний місяць звітного періоду заробітної плати (доходу) кожному з праців-

ників, які перебувають з платником податку в трудових відносинах, є не меншим як ... мінімальні заробітні плати.

7. Розрахунок амортизації основних засобів або нематеріальних активів здійснюється відповідно до національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку або міжнародних стандартів фінансової звітності. При такому розрахунку застосовуються методи нарахування амортизації, передбачені національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку, крім ... методу.

8. Первісна вартість автомобіля = 800 000 грн. Ліквідаційна вартість автомобіля 20 000 грн. Строк використання 5 років. Сума амортизації за транспортними засобами при використанні прямолінійного методу амортизації складе:

- а) 208 000 грн;
- б) 156 000 грн;
- в) 104 000 грн.

9. Прибуток із джерелом походження з України та за її межами, який визначається шляхом коригування (збільшення або зменшення) фінансового результату до оподаткування, визначеного у фінансовій звітності підприємства, відповідно до національних стандартів бухгалтерського обліку або міжнародних стандартів фінансової звітності, на ..., які виникають відповідно до положень цього розділу:

- а) дивіденди;
- б) податкові різниці;
- в) податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки.

10. За скількома групами основних засобів не встановлено мінімально допустимі строки корисного використання:

- а) 2 групами;
- б) 4 групами;
- в) 6 групами.

Перелік ситуаційних завдань для самостійного вирішення за темою 5

1. Юридична особа отримала дохід за рік в розмірі 26 500 000 грн (з урахуванням ПДВ) і вирішала застосовувати річний звітний період

з податку на прибуток підприємств. Оцініть правомірність дій платника податку з посиланням на відповідні статті Податкового кодексу України.

2. Юридична особа отримала дохід за рік в розмірі 26 500 000 грн (з урахуванням ПДВ) і вирішала не коригувати фінансовий результат до оподаткування на суму податкових різниць. Оцініть правомірність дій платника податку з посиланням на відповідні статті Податкового кодексу України.

3. На 1 січня 2017 року на балансі підприємства обліковувався вантажний автомобіль. У бухгалтерському обліку строк експлуатації 5 років, у податковому обліку – 7 років. Для обчислення амортизації в податковому обліку платник податків застосував термін, який дорівнює 5 рокам. Оцініть правомірність дій платника податку з посиланням на відповідні статті Податкового кодексу.

4. На 1 січня 2017 року на балансі підприємства обліковувалися меблі. У бухгалтерському обліку строк експлуатації 7 років, у податковому обліку – 5 років. Для обчислення амортизації в податковому обліку платник податків застосував термін, який дорівнює 5 рокам. Оцініть правомірність дій платника податку з посиланням на відповідні статті Податкового кодексу.

Приклад вирішення ситуаційного завдання за темою 5

Ситуаційне завдання. Під час розрахунку амортизації основних засобів у податковому обліку платник податку застосував виробничий метод. Оцініть правомірність дій платника податку з посиланням на відповідні статті Податкового кодексу.

Приклад відповіді. Згідно з п.п. 14.1.3 Податкового кодексу України амортизація – це систематичний розподіл вартості основних засобів, інших необоротних і нематеріальних активів, що амортизується, протягом строку їх корисного використання (експлуатації).

Основні засоби (п.п. 14.1.138 Податкового кодексу України) – це матеріальні активи, вартість яких перевищує 6 000 грн і поступово зменшується у зв'язку з фізичним або моральним зносом, й очікуваний строк корисного використання яких з дати введення в експлуатацію становить понад один рік (або операційний цикл, якщо він довший за рік).

Нормами п.п. 138.3.1 Податкового кодексу України встановлено, що розрахунок амортизації основних засобів або нематеріальних активів здійснюється відповідно до національних положень (стандартів) бухгал-

терського обліку або міжнародних стандартів фінансової звітності. За такого розрахунку застосовуються методи нарахування амортизації, крім виробничого методу.

Таким чином, дії платника податку на прибуток є неправомірними, оскільки він мав право використовувати інші методи амортизації основних засобів, окрім виробничого методу.

Перелік розрахункових завдань для самостійного вирішення за темою 5

Завдання 1. За допомогою методу ціни перепродажу встановити відповідність ціни операції принципу "витягнутої руки":

У контрольованій операції покупець придбав товар у кількості 5 000 одиниць за ціною 100 грн за одиницю, а продав товар за ціною 110 грн за одиницю.

У зіставних неконтрольованих операціях була наступна пропорція від покупки/ продажу 5 000 одиниць товару:

95 грн – 100 грн;

105 грн – 112 грн;

98 грн – 108 грн.

Завдання 2. За допомогою методу порівняння неконтрольованої ціни встановити відповідність ціни операції принципу "витягнутої руки":

У контрольованій операції товари продавалися за ціною 50 грн і 55 грн.

У зіставних неконтрольованих операціях аналогічні товари продавалися за такими цінами: 48, 52, 56, 58, 60 і 62 грн.

Завдання 3. Підприємство "Фаворит" сплачує податки відповідно до Податкового кодексу України. Річний дохід менше 20 млн грн. Розрахувати суму податку на прибуток і скласти податкову декларацію з податку на прибуток підприємств за наступними даними:

На 01.01.2017 року підприємство має такі основні засоби з балансовою вартістю:

- будівля заводоуправління: первісна вартість – 1 300 000 грн, ліквідаційна вартість – 6 000 грн. Строк експлуатації 25 років. Використовується прямолінійний метод нарахування амортизації.

- вантажний автомобіль (для перевезення продукції): первісна вартість – 230 000 грн, ліквідаційна вартість – 2 000 грн. Строк використання – 9 років. Використовується кумулятивний метод нарахування амортизації (придбано у грудні 2014 року).

У 2017 році було здійснено такі господарські операції:

- відвантажено продукцію бюджетній установі на 46 000 грн з ПДВ. Гроші не отримано. Собівартість продукції складає 29 000 грн з ПДВ;

- відвантажено продукцію в Австрію (нульова ставка ПДВ) на суму 18 000 євро. Курс євро на дату оформлення ВМД – 29,98 грн за 1 євро. Згідно з договором перехід права власності на товар покупцю відбувається в момент оформлення ВМД. Собівартість продукції складає 17 500 євро;

- оприбутковано матеріали від українського підприємства на 85 000 грн з ПДВ (матеріали будуть використовуватися в першому кварталі). Оплату не проведено.

- відвантажена продукція українському підприємству на 900 000 грн з ПДВ. Оплата не отримана. Собівартість продукції складала 620 000 грн.

- відвантажена продукція українському підприємству на 540 000 грн з ПДВ. Сума за продукцію ще не отримана. Собівартість продукції складає 400 000 грн.

- отримано аванс за продукцію від угорської компанії на 12 000 євро з ПДВ. Курс євро на дату отримання авансу 29,96 грн. Собівартість продукції складає 11 000 євро.

Завдання 4. За допомогою метода порівняння неконтрольованої ціни встановити відповідність ціни операції принципу "витягнутої руки":

У контрольованій операції товари продавалися за ціною 100 грн та 105 грн. У зіставних неконтрольованих операціях аналогічні товари продавалися за такими цінами: 92, 99, 102, 104, 108 і 110 грн.

Приклад вирішення розрахункового завдання за темою 5

Завдання. Підприємство "Фаворит" сплачує податки відповідно до Податкового кодексу України.

Скласти податкову декларацію з податку на прибуток підприємств за такими даними:

1. Дохід від діяльності склав 29 125 000 грн (з ПДВ).
2. Фінансовий результат до оподаткування – прибуток 850 000 грн.
3. Податкові різниці.
 - 3.1. Амортизація.

На 01.01.2017 року підприємство має такі основні засоби з балансовою вартістю:

- будівля заводууправління – первісна вартість 1 300 000 грн, ліквідаційна вартість – 6 000 грн. Використовується прямолінійний метод

нарахування амортизації (введено в експлуатацію у 2010 році). У бухгалтерському обліку строк експлуатації 25 років, у податковому обліку строк експлуатації 32 роки.

- вантажний автомобіль (для перевезення продукції) – первісна вартість 230 000 грн, ліквідаційна вартість – 2 000 грн. Використовується кумулятивний метод нарахування амортизації (придбано у грудні у 2014 року). У бухгалтерському обліку строк експлуатації 5 років, у податковому обліку – 7 років.

- персональні комп'ютери – первісна вартість 48 000 грн, ліквідаційна вартість 3 000 грн. Використовується прямолінійний метод (введено в експлуатацію у 2015 році). У бухгалтерському обліку строк експлуатації 2 роки, у податковому обліку – 3 роки.

- меблі заводоуправління – первісна вартість 22 000 грн, ліквідаційна вартість – 1 000 грн. Строк використання 7 років. Використовується прямолінійний метод нарахування амортизації (введено в експлуатацію у 2013 році). У бухгалтерському обліку строк експлуатації 7 років, у податковому обліку – 5 років.

3.2. Фінансові операції.

Сплачена сума роялті нерезиденту щодо об'єктів, права інтелектуальної власності щодо яких вперше виникли в резидента України – 65 000 грн.

Сплачена сума коштів неприбутковій організації – 30 000 грн (оподатковуваний прибуток за 2016 рік склав 700 000 грн).

Розв'язання задачі

Згідно з п.п. 134.1.1 об'єктом оподаткування є прибуток із джерелом походження з України та за її межами, який визначається шляхом коригування (збільшення або зменшення) фінансового результату до оподаткування (прибутку або збитку), визначеного у фінансовій звітності підприємства відповідно до національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку або міжнародних стандартів фінансової звітності, на податкові різниці.

Для платників податку, у яких річний дохід від будь-якої діяльності (за вирахуванням непрямих податків), визначений за правилами бухгалтерського обліку за останній річний звітний (податковий) період не перевищує 20 мільйонів гривень, об'єкт оподаткування може визначатися без коригування фінансового результату до оподаткування на усі різниці (крім від'ємного значення об'єкта оподаткування минулих податкових

(звітних) років), визначені відповідно до положень цього розділу. Платник податку, у якого річний дохід (за вирахуванням непрямих податків), визначений за правилами бухгалтерського обліку за останній річний звітний (податковий) період не перевищує двадцяти мільйонів гривень, має право прийняти рішення про незастосування коригувань фінансового результату до оподаткування на податкові різниці.

У нашому випадку дохід платника податку без урахування непрямих податків складає 24 270 833,34 грн. Тому, ним в обов'язковому порядку має бути проведено коригування фінансового результату до оподаткування на суму податкових різниць.

Розрахуємо податкові різниці.

1. Амортизація за прямолінійним і кумулятивним методами розраховується (табл. 5 і 6).

Таблиця 5

Формули для розрахунку амортизації основних засобів

Метод амортизації	Порядок обчислення амортизації
Прямолінійний	$A = \frac{AB}{T},$ <p>де А – річна сума амортизаційних відрахувань; АВ – амортизована вартість об'єкта ОЗ; Т – термін (строк) корисного використання об'єкта ОЗ (років).</p> $AB = ПВ - ЛВ,$ <p>де ПВ – первісна вартість; ЛВ – ліквідаційна вартість.</p>
Кумулятивний	$A = AB \times k,$ <p>де АВ – амортизована вартість; k – кумулятивний коефіцієнт.</p> $k = \frac{T - (i - 1)}{1 + \dots + T};$ $AB = ПВ - ЛВ,$ <p>де k – кумулятивний коефіцієнт; Т – термін корисного використання; ПВ – первісна вартість об'єкта ОЗ; ЛВ – ліквідаційна вартість об'єкта ОЗ.</p>

Згідно з п.п. 138.3.3 Податкового кодексу України мінімально допустимі строки амортизації основних засобів використовуються з урахуванням наступного:

- коли строки корисного використання (експлуатації) об'єкта основних засобів у бухгалтерському обліку менше, ніж мінімально допустимі строки амортизації основних засобів й інших необоротних активів, то для розрахунку амортизації використовуються строки, встановлені Податковим кодексом України.

- коли строки корисного використання (експлуатації) об'єкта основних засобів у бухгалтерському обліку дорівнюють або є більшими ніж ті, що встановлені цим підпунктом, то для розрахунку амортизації використовуються строки корисного використання (експлуатації) об'єкта основних засобів, встановлені в бухгалтерському обліку.

Тому, розраховуємо амортизації для бухгалтерського обліку та податкового обліку.

Таблиця 6

Сума амортизаційних відрахувань

Об'єкт основних засобів	Бухгалтерська амортизація	Податкова амортизація	Податкова різниця
Будівля заводоуправління	$1\,300\,000 - 6\,000 / 25 = 51\,760$ грн	$1\,300\,000 - 6\,000 / 32 = 40\,438$ грн	$51\,760 - 40\,438 = 11\,322$ грн
Вантажний автомобіль	$(230\,000 - 2\,000) \times 0,2 = 45\,600$ грн	$(230\,000 - 2\,000) \times 0,18 = 41\,040$	$45\,600 - 41\,040 = 4\,560$ грн
Комп'ютери	$48\,000 - 3\,000 / 2 = 22\,500$ грн	$48\,000 - 3\,000 / 3 = 15\,000$ грн	$22\,500 - 15\,000 = 7\,500$ грн
Меблі	$22\,000 - 1\,000 / 7 = 3\,000$ грн	$22\,000 - 1\,000 / 7 = 3\,000$ грн	Різниця не буде, оскільки застосовується строк використання за правилами бухгалтерського обліку
Усього			23 382 грн

Отже, на суму 23 382 грн має бути зменшено фінансовий результат до оподаткування.

Згідно з п.п. 140.5.7 Податкового кодексу України податкові різниці повинні бути збільшені на суму роялті, сплачені нерезиденту щодо об'єктів, права інтелектуальної власності щодо яких вперше виникли в резидента України (за даними задачі – 65 000 грн).

Згідно з п.п. 140.5.9 Податкового кодексу України податкові різниці повинні бути збільшені на суму коштів або вартості товарів, виконаних робіт, наданих послуг, безоплатно перерахованих (переданих) протягом звіт-ного (податкового) року неприбутковим організаціям, внесеним до Реєстру неприбуткових установ й організацій на дату такого перерахування коштів, передачі товарів, робіт, послуг у розмірі, що перевищує 4 відсотки оподат-ковуваного прибутку попереднього звітного року.

За даними задачі встановлена межа дорівнює:

$$700\,000 \times 4\% / 100\% = 28\,000 \text{ грн.}$$

$$\text{Податкова різниця} = 30\,000 - 28\,000 = 2\,000 \text{ грн.}$$

Отже, податкові різниці повинні бути збільшені на 2 000 грн.

$$\text{Загальна сума податкових різниць} = 65\,000 + 2\,000 - 23\,382 = 43\,618 \text{ грн (збільшуємо фінансовий результат до оподаткування).}$$

$$\text{Сума податкових зобов'язань складатиме} = ((850\,000 + 43\,618) \times 18\%) / 100\% = 160\,851 \text{ грн.}$$

Приклад складання декларації з податку на прибуток підприємств наведено в табл. 7.

Таблиця 7

Фрагмент декларації з податку на прибуток підприємств

Показники	Код рядка	Сума
Дохід від будь-якої діяльності (за вирахуванням непрямих податків), визначений за правилами бухгалтерського обліку	01	24 270 833
Фінансовий результат до оподаткування (прибуток або збиток), визначений у фінансовій звітності відповідно до національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку або міжнародних стандартів фінансової звітності (+, -)	02	850 000
Різниці, які виникають відповідно до Податкового кодексу України (+, -)	03 P1	+43 618
Об'єкт оподаткування (рядок 02 + рядок 03P1) (+, -)	04	893 618
Податок на прибуток ((позитивне значення) (рядок 04 - × 18 / / 100)	06	160 851

Література для самостійної роботи за темою 5: основна [1, с. 306–362; 2, с. 79–92; 3, с. 114–161; 4, с. 136–183; 5, с. 162–179]; додаткова [16, с. 56–59; 18, с. 1–56; 37, с. 179; 47, с. 369].

Тема 6. Податковий облік та звітність з податку на доходи фізичних осіб

Компетентності, якими мають оволодіти студенти після вивчення теми: наводити поняття "податкова знижка"; знати перелік витрат, що включаються до складу податкової знижки; наводити документи, які підтверджують право платника податку на податкову знижку; знати порядок застосування податкової соціальної пільги; розраховувати межу застосування податкової соціальної пільги; формулювати категорії осіб, які мають право на податкову соціальну пільгу; наводити документи, які підтверджують право платника податку на податкову соціальну пільгу; знати обмеження щодо застосування податкової соціальної пільги; знати податкові (звітні) періоди з податку на доходи фізичних осіб; складати книги обліку доходів і витрат для визначення суми загального річного оподаткованого доходу; складати декларацію про майновий стан і доходи та додатки до неї; формулювати випадки звільнення від обов'язку подавати декларацію; складати податковий розрахунок за формою № 1ДФ; формулювати перелік ознак доходів і податкової соціальної пільги.

Питання для самостійного опрацювання за темою 6

1. Особи, відповідальні за нарахування та сплату податку на доходи фізичних осіб за окремими видами доходів.
2. Обов'язки платників податку щодо ведення обліку.
3. Обмеження щодо застосування податкової соціальної пільги.
4. Обмеження щодо застосування податкової знижки.
5. Особи, звільнені від обов'язку подавати декларацію про доходи та майновий стан.
6. Перелік ознак доходів.
7. Порядок ведення книги обліку доходів і витрат.

Перелік тестових запитань для самостійного вирішення за темою 6

1. До складу оподаткованого доходу фізичної особи включається сума майнових дарунків, якщо їх вартість перевищує:
 - а) 25 % від однієї мінімальної заробітної плати;
 - б) 50 % від однієї мінімальної заробітної плати;
 - в) 75 % від однієї мінімальної заробітної плати.

2. До складу податкової знижки включаються витрати на оплату репродуктивних технологій у розмірі не вище суми, що дорівнює:
 - а) чверті доходу у вигляді заробітної плати за звітний рік;
 - б) половині доходу у вигляді заробітної плати за звітний рік;
 - в) третині доходу у вигляді заробітної плати за звітний податковий рік.

3. До інвалідів III групи застосовується податкова соціальна пільга в розмірі:
 - а) 100 % від прожиткового мінімуму для працездатної особи;
 - б) 150 % від прожиткового мінімуму для працездатної особи;
 - в) 200 % від прожиткового мінімуму для працездатної особи.

4. До складу оподаткованого доходу фізичної особи включається сума виграшу в державну лотерею, яка перевищує:
 - а) п'ятдесят мінімальних заробітних плат;
 - б) сто мінімальних заробітних плат;
 - в) сімдесят мінімальних заробітних плат.

5. Щодо страхування члена сім'ї платника податку першого ступеня споріднення до складу податкової знижки включається:
 - а) 50 % суми в розрахунку на кожного застрахованого члена сім'ї;
 - б) 100 % суми в розрахунку на кожного застрахованого члена сім'ї;
 - в) 75 % суми в розрахунку на кожного застрахованого члена сім'ї.

6. Студенти бюджетної форми навчання, які отримують стипендію:
 - а) мають право на пільгу в розмірі 150 % від прожиткового мінімуму;
 - б) мають право на пільгу в розмірі 100 % від прожиткового мінімуму;
 - в) не мають права на податкову соціальну пільгу.

7. Податкова декларація з податку на доходи фізичних осіб, які виїжджають за кордон на постійне місце проживання має бути подана:

- а) не пізніше шістдесяти календарних днів, що передують виїзду;
- б) не пізніше тридцяти календарних днів, що передують виїзду;
- в) не пізніше десяти календарних днів, що передують виїзду.

8. Податкова соціальна пільга в розмірі 200 % застосовується до особи, яка:

- а) є аспірантом;
- б) має трьох або більше дітей віком до 18 років;
- в) була насильно вивезена з території СРСР.

9. Коефіцієнт для визначення частини суми процентів за іпотечними кредитами, розраховується діленням:

- а) фактичної площі житла на мінімальну площу житла;
- б) мінімальної площі житла на фактичну площу житла;
- в) мінімальної загальної площі житла на 1.

10. У якому звітному документі відображуються відомості про доходи фізичних осіб:

- а) форма № 8 ДР;
- б) форма № 1 ДФ;
- в) форма № 2.

Перелік ситуаційних завдань для самостійного вирішення за темою 6

1. Платник податку оплачував навчання дитини. При цьому витрати на сплату навчання у 2017 році склали 15 000 грн, а у 2016 році 16 000 грн. За підсумками 2016 року декларація про доходи не подавалася, а за підсумками 2017 року платник податків включив до складу витрат на навчання 31 000 грн. Оцініть правомірність дій платника податку з посиланням на відповідні статті Податкового кодексу.

2. Фактична площа житла, яке придбано за рахунок іпотечного кредиту складає 120 м². Сума процентів за рік користування складає 10 000 грн. Сума 10 000 грн була включена платником податків до декларації про доходи до витрат у вигляді податкової знижки. Оцініть правомірність дій платника податку з посиланням на відповідні статті Податкового кодексу.

3. Фізична особа-резидент отримала спадок від нерезидента на суму 350 000 грн. Фізична особа-резидент сплатила податок зі спадщини в розмірі 17 500 грн. Оцініть правомірність дій платника податку з посиланням на відповідні статті Податкового кодексу.

4. Фізична особа протягом 2017 року продала дві квартири. При цьому нею не було сплачено податок на доходи фізичних осіб з суми, отриманої за кожну з квартир. Оцініть правомірність дій платника податку з посиланням на відповідні статті Податкового кодексу.

Приклад вирішення ситуаційного завдання за темою 6

Ситуаційне завдання. Фізична особа протягом 2017 року продала два легкові автомобілі. При цьому нею не було сплачено податок на доходи фізичних осіб за другий проданий легковий автомобіль (за перший проданий автомобіль податок не сплачувався). Оцініть правомірність дій платника податку з посиланням на відповідні статті Податкового кодексу.

Приклад відповіді. Згідно з п.п. 173.1 Податкового кодексу України дохід платника податку від продажу (обміну) об'єкта рухомого майна протягом звітного податкового року оподатковується за ставкою 5 %.

Але дохід, отриманий платником податку від продажу (обміну) протягом звітного (податкового) року одного з об'єктів рухомого майна у вигляді легкового автомобіля та/або мотоцикла, та/або мопеда, не підлягає оподаткуванню.

Таким чином, дії платника податку на прибуток є правомірними, оскільки ним було дотримано норми Податкового кодексу України та сплачено податок на доходи фізичних осіб з доходу, отриманого від продажу другого легкового автомобіля протягом 2017 року.

Перелік розрахункових завдань для самостійного вирішення за темою 6

Завдання 1. Протягом місяця на підприємстві була нарахована заробітна плата:

1 робітник – з/п 1 250 грн. Учень коледжу (без отримання стипендії).

2 робітник – з/п 2 300 грн. Дві дитини до 18 років.

3 робітник – з/п 14 000 грн. Герой України.

Визначити: суму податкової соціальної пільги (за наявності), суму податку на доходи фізичних осіб і суму військового збору.

Завдання 2. Протягом місяця на підприємстві була нарахована заробітна плата:

1 робітник – з/п 1 230. Студент бюджетної форми навчання.

2 робітник – з/п 3 500 грн. Дві дитини до 18 років.

3 робітник – з/п 21 000 грн. Герой СРСР.

Визначити: суму податкової соціальної пільги (за наявності), суму податку на доходи фізичних осіб і суму військового збору.

Завдання 3. Протягом місяця на підприємстві була нарахована заробітна плата:

1 робітник – з/п 1 710 грн.

2 робітник – з/п 2 300 грн. Особа утримує дитину інваліда.

3 робітник – з/п 1 600 грн. Чорнобилець 2 категорії. Герой соціалістичної праці.

Визначити: суму податкової соціальної пільги (за наявності), суму податку на доходи фізичних осіб і суму військового збору.

Приклад вирішення розрахункового завдання за темою 6

Завдання. Протягом серпня 2017 року на підприємстві нараховувалася заробітна плата:

робітник 1 – 15 000 грн. Особа є багатодітним батьком (п'ять дітей віком до 18 років);

робітник 2 – 5 000 грн. Особа є інвалідом третьої групи;

робітник 3 – 2 000 грн. Особа є інвалідом другої групи та Героєм соціалістичної праці;

робітник 4 – 4 000 грн. Особа має двох дітей віком до 18 років, одна з яких є інвалідом;

робітник 5 – 1600 грн. Особа є колишнім в'язнем концентраційних таборів;

робітник 6 – 2 300 грн.

Визначити: суму податкової соціальної пільги (за наявності), суму податку на доходи фізичних осіб.

Розв'язання задачі

Розрахунок податку на доходи фізичних осіб здійснюється за формулою (9):

$$\text{ПДФО} = (\text{БО} - \text{ПСП}) \times \text{Ст}, \quad (9)$$

де ПДФО – величина податку з доходів фізичних осіб;

БО – база податку, що дорівнює кількісному значенню загального місячного оподаткованого доходу;

ПСП – податкова соціальна пільга (за наявності);

Ст – ставка податку.

Ставка податку становить 18 відсотків від об'єкта оподаткування (п.п. 167.1 Податкового кодексу України).

Згідно з п.п. 169.1 Податкового кодексу України платник податку має право на зменшення суми загального місячного оподаткованого доходу, отриманого від одного роботодавця у вигляді заробітної плати, на суму податкової соціальної пільги.

Податкова соціальна пільга застосовується до доходу, нарахованого на користь платника податку протягом звітного податкового місяця як заробітна плата (інші прирівняні до неї відповідно до законодавства виплати, компенсації та відшкодування), якщо його розмір не перевищує суми, яка дорівнює сумі місячного прожиткового мінімуму, діючого для працездатної особи на 1 січня звітного податкового року, помноженої на 1,4 та округленої до найближчих 10 гривень (п.п. 169.4.1 Податкового кодексу України). У 2017 році ця сума складає $= 1\ 600 \times 1,4 = 2\ 240$ грн.

Податкова соціальна пільга застосовується в розмірі:

1 категорія: у розмірі, що дорівнює 50 відсоткам розміру прожиткового мінімуму для працездатної особи (у розрахунку на місяць), встановленому законом на 1 січня звітного податкового року, – для будь-якого платника податку (у 2017 році сума = 800 грн);

2 категорія: у розмірі, що дорівнює 100 відсоткам суми пільги, визначеної у першому пункті, – для платника податку, який утримує двох чи більше дітей віком до 18 років, – у розрахунку на кожну таку дитину (в 2017 році сума = 800 грн, оскільки діють перехідні правила для другої, третьої та четвертої категорії пільг);

3 категорія: у розмірі, що дорівнює 150 відсоткам суми пільги, визначеної у першому пункті (в 2017 році сума = 1 200 грн, оскільки діють перехідні правила для другої, третьої та четвертої категорії пільг);

4 категорія: у розмірі, що дорівнює 200 відсоткам суми пільги, визначеної у першому пункті (в 2017 році сума = 1 600 грн, оскільки діють перехідні правила для другої, третьої та четвертої категорії пільг);

Згідно з нормами п.п 169.3.1 Податкового кодексу України податкова соціальна пільга застосовується за однією більшою з обставин (окрім випадку, коли особа, яка претендує на пільгу має двох чи більше дітей, одна

з яких є інвалідом – у цьому випадку платник податку має право на податкову соціальну пільгу за двома обставинами).

Результати розрахунку податку на доходи фізичних осіб представлено в табл. 8.

Таблиця 8

Розрахунок податку на доходи фізичних осіб

Робітник	Сума податку на доходи фізичних осіб
1	Податкова соціальна пільга не застосовується, оскільки сума заробітної плати перевищує межу застосування податкової соціальної пільги ($1\ 600 \times 1,4 \times 5$ дітей = 11 200 грн) Податок на доходи фізичних осіб = $15\ 000 \times 18\ \% / 100\ \% = 2\ 700$ грн
2	Податкова соціальна пільга не застосовується, оскільки сума заробітної плати перевищує межу застосування податкової соціальної пільги ($1\ 600 \times 1,4 = 2\ 240$ грн) Податок на доходи фізичних осіб = $5\ 000 \times 18\ \% / 100\ \% = 900$ грн
3	Згідно зі статтею 169 Податкового кодексу України платник податку має право на дві категорії пільги, але застосовується одна – більша за розміром. Податок на доходи фізичних осіб = $((2\ 000 - 1\ 600) \times 18\ \% / 100\ \%) = 72$ грн
4	Згідно з п.п. 169.3.1 Податкового кодексу України платник податку має право на дві категорії пільги. Податок на доходи фізичних осіб = $((4\ 000 - 800 - 1\ 200) \times 18\ \% / 100\ \%) = 360$ грн
5	Платник податку претендує на податкову соціальну пільгу четвертої категорії. Податок на доходи фізичних осіб = $((1\ 600 - 1\ 600) \times 18\ \% / 100\ \%) = 0$ грн
6	Платник податку претендує на податкову соціальну пільгу першої категорії. Податок на доходи фізичних осіб = $((2\ 230 - 800) \times 18\ \% / 100\ \%) = 257,4$ грн

Отже, за результатами розрахунків сума податку на доходи фізичних осіб склала: перший робітник – 2 700 грн, другий робітник – 900 грн, третій робітник – 72 грн, четвертий робітник – 360 грн, п'ятий робітник – 0 грн, шостий робітник – 257,4 грн.

Література для самостійної роботи за темою 6: основна [1, с. 369–415; 2, с. 97–113; 3, с. 198–237; 4, с. 196–343]; додаткова [10, с. 121–125; 11, с. 101–110; 17, с. 136–143; 18, с. 1–56; 27, с. 45; 40, с. 166; 41, с. 102; 49, с. 86–96; 50, с. 250–261].

Тема 7. Податковий облік та звітність з інших податків та зборів

Компетентності, якими мають оволодіти студенти після вивчення теми: описувати структуру податкового обліку з екологічного податку, рентної плати та місцевих податків і зборів; складати податкову декларацію з екологічного податку, рентної плати та місцевих податків і зборів; характеризувати порядок встановлення лімітів на скиди та розміщення відходів; описувати порядок видачі дозволів на спеціальне водокористування; характеризувати порядок встановлення лімітів на споживання водних ресурсів; знати особливості зменшення бази оподаткування з податку на майно; характеризувати податкового агента з туристичного збору.

Питання для самостійного опрацювання за темою 7

1. Порядок застосування ставок місцевих податків і зборів.
2. Документація з обліку транспортних засобів.
3. Пільги зі сплати податку на майно.
4. Порядок отримання дозволу на спеціальне використання води.
5. Порядок отримання ліцензії на користування радіочастотним ресурсом України.

Перелік тестових запитань для самостійного вирішення за темою 7

1. За розміщення відходів на звалищах, які не забезпечують повного виключення забруднення атмосферного повітря або водних об'єктів, ставки екологічного податку збільшуються у ... рази.
2. Рентна плата за спеціальне використання води встановлюється окремо для ... та ... джерел води.
3. Платники податку – юридичні особи самостійно обчислюють суму податку на нерухомість станом на 1 січня звітного року і до ... цього ж року подають контролюючому органу декларацію з розбиванням річної суми на рівні частини ...
4. Об'єктом оподаткування транспортним податком є автомобілі, які використовувалися до 5 років і вартістю більше ... грн.

5. Податкова декларація з екологічного податку подається протягом:

- а) 20 календарних днів після закінчення звітного періоду;
- б) 40 календарних днів після закінчення звітного періоду;
- в) 60 календарних днів після закінчення звітного періоду.

6. У разі перевищення водокористувачами встановленого річного ліміту використання води рентна плата обчислюється у ... розмірі виходячи з фактичних обсягів використаної води понад встановлений ліміт використання води, ставок рентної плати та коефіцієнтів:

- а) двократному;
- б) десятикратному;
- в) п'ятикратному.

7. Ставки податку для об'єктів житлової та/або нежитлової нерухомості, що перебувають у власності фізичних і юридичних осіб, встановлюються за рішенням сільської, селищної або міської ради у розмірі, що не перевищує ... відсотків розміру мінімальної заробітної плати, встановленої законом на 1 січня звітного (податкового) року:

- а) 1,5 %;
- б) 3 %;
- в) 2 %.

8. Податкове зобов'язання з податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки фізичними особами-громадянами сплачується протягом:

- а) 30 календарних днів після отримання податкового повідомлення;
- б) 90 календарних днів після отримання податкового повідомлення;
- в) 60 календарних днів після отримання податкового повідомлення.

9. Транспортний податок сплачується:

- а) тільки за вантажні автомобілі;
- б) тільки за легкові автомобілі;
- в) разом за легкові та вантажні автомобілі.

10. Податкове повідомлення-рішення про сплату плати за землю має бути надіслане фізичній особі не пізніше:

- а) 1 квітня;
- б) 1 травня;
- в) 1 липня.

Перелік ситуаційних завдань для самостійного вирішення за темою 7

1. Підприємство розмістило відходи, за якими не було встановлено клас небезпеки. Під час обчислення суми екологічного податку за цими відходами було застосовано ставки податку для відходів II класу небезпеки. Оцініть правомірність дій платника податку з посиланням на відповідні статті Податкового кодексу.

2. У підприємства відсутній дозвіл на спеціальне використання водних ресурсів. У якому розмірі підприємство має сплачувати рентну плату за спеціальне використання води? Надайте обґрунтовану відповідь з посиланням на статті Податкового кодексу України.

3. Загальна площа житла складає 190 м². При цьому житлом володіють три власники: перший власник – 70 м², другий власник – 55 м², третій власник – 65 м². Чи повинен кожен з власників сплачувати податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки? Надайте обґрунтовану відповідь з посиланням на статті Податкового кодексу України.

4. Дитина-сирота має дві квартири 105 м² та 80 м². Чи повинна вона сплачувати податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки як дитина-сирота? Надайте обґрунтовану відповідь з посиланням на статті Податкового кодексу України.

5. Інвалід третьої групи має земельну ділянку для ведення особистого селянського господарства площею 2,2 га. Якою буде база оподаткування із земельного податку для інваліда третьої групи? Надайте обґрунтовану відповідь з посиланням на статті Податкового кодексу України.

Приклад вирішення ситуаційного завдання за темою 7

Ситуаційне завдання. Фізична особа виховує трьох дітей та має земельну ділянку для ведення садівництва площею 0,2 га. Якою буде база оподаткування зі земельного податку для цієї фізичної особи? Надайте обґрунтовану відповідь з посиланням на статті Податкового кодексу України.

Приклад відповіді. Статтею 281 Податкового кодексу України передбачено пільги зі сплати плати за землю для фізичних осіб. Так зокрема, п.п. 281.1.2 передбачено, що звільняються від сплати земельного податку фізичні особи, які виховують трьох і більше дітей віком до 18 років. Але при цьому п.п. 281.2.5 встановлено наступне обмеження: звільнення від

сплати податку поширюється на одну земельну ділянку у межах граничних норм: для ведення садівництва – не більше як 0,12 гектара.

Отже, базою оподаткування за земельну ділянку для ведення садівництва для фізичної особи, яка має трьох дітей буде: $0,2 - 0,12 = 0,08$ га.

Перелік розрахункових завдань для самостійного вирішення за темою 7

Завдання 1. Підприємство розташовано у Закарпатській області та використовує поверхневі водні ресурси ріки Тиса. Ліміт водоспоживання на рік становить $20\ 000\ \text{м}^3$. Фактично підприємство використало $23\ 000\ \text{м}^3$. Розрахувати суму рентної плати за спеціальне використання води?

Завдання 2. Промислове підприємство здійснило скиди та розміщення забруднюючих речовин:

викиди в повітря: озон – 2,5 тонни; фенол – 0,75 тонни; II клас небезпеки – 6 тонн; двоокис вуглецю – 3 тонни;

викиди у водні об'єкти (озеро): фосфати – 15 тонн; нітрати – 7 тонн;

Завдання 3. Промислове підприємство здійснило скиди та розміщення забруднюючих речовин: викиди в повітря: ртуть – 0,5 тонни; марганець – 1,375 тонн; III клас небезпеки – 2 тонни; двоокис вуглецю – 3 тонни; викиди у водні об'єкти (ставок): сульфати – 21 тонна; нафтопродукти – 0,254 тонни; розміщення відходів у відведених місяцях (2,2 км. від населеного пункту): три установки, що містять ртуть. Визначити суму екологічного податку.

Завдання 4. Розрахувати суму земельного податку для фізичної особи (інваліда першої групи), якщо він має:

0,15 гектара земельної ділянки під дачним будівництвом (грошова оцінка 9 000 грн за гектар);

0,34 гектара земельної ділянки для ведення садівництва (грошова оцінка 7 500 грн за гектар);

0,03 гектара земельної ділянки для гаражу (грошова оцінка 1 800 грн за гектар).

Приклад вирішення розрахункового завдання за темою 7

Завдання. Для житлово-комунального підприємства встановлено ліміт використання води в розмірі $18\ 000\ \text{м}^3$. Підприємство знаходиться в Харківській області (річка Сіверський Донець) і фактично використало:

з поверхневих вод 11 000 м³ (ліміт перевищено на 1 500 м³); з підземних водних джерел 9 000 м³ (ліміт перевищено на 500 м³). Розрахувати суму рентної плати за спеціальне використання води.

Вирішення задачі. Згідно з п.п. 255.11 Податкового кодексу України водокористувачі самостійно обчислюють рентну плату за спеціальне використання води щокварталу наростаючим підсумком з початку року.

Рентна плата обчислюється, виходячи з фактичних обсягів використаної води з урахуванням обсягу втрат води в їх системах водопостачання, встановлених у дозволі на спеціальне водокористування, лімітів використання води, ставок рентної плати та коефіцієнтів.

Ставки рентної плати за спеціальне використання води наведено в п.п. 255.5.1 та 255.5.2.

Сума рентної плати за спеціальне використання води (РП_в) розраховується за формулою:

$$РП_{в} = (ОВВ \times C_{РП} \times K) / 100 \text{ м}^3, \quad (10)$$

де ОВВ – обсяг використання води, м³;

C_{РП} – ставка рентної плати;

K – коригуючий коефіцієнт.

Обсяг використаної води обчислюється водокористувачами самостійно на підставі даних первинного обліку згідно з показаннями вимірювальних приладів.

У разі перевищення водокористувачами встановленого річного ліміту використання води рентна плата обчислюється та сплачується в п'ятикратному розмірі.

Розрахунок суми рентної плати представлено в табл. 9.

Таблиця 9

Обчислення суми рентної плати

Сума рентної плати	Поверхневі водні джерела	Підземні водні джерела
У межах встановленого ліміту водоспоживання	$9\,500 \times 97,13 \times 0,3 / 100 = 2\,786,21$ грн	$8\,500 \times 74,67 \times 0,3 / 100 = 1\,904,09$ грн
За перевищення ліміту водоспоживання	$1\,500 \times 97,13 \times 0,3 \times 5 / 100 = 2\,185,43$ грн	$500 \times 74,67 \times 0,3 \times 5 / 100 = 560,03$ грн
Загальна сума рентної плати	$2\,786,21 + 2\,185,43 = 4\,971,64$ грн	$1\,904,09 + 560,03 = 2\,464,12$ грн

Таким чином, загальна сума рентної плати за спеціальне використання води складатиме 7 435,76 грн.

Література для самостійної роботи за темою 7: основна [1, с. 326–505; 2, с. 115–133; 3, с. 126–147]; додаткова [15, с. 627–633; 18, с. 1–56; 33, с. 259; 39, с. 71; 42, с. 172; 43, с. 58; 44, с. 259].

Тема 8. Особливості податкового обліку та звітності суб'єктів малого підприємництва

Компетентності, якими мають оволодіти студенти після вивчення теми: описувати структуру податкового обліку з податку на доходи фізичних осіб; описувати порядок переходу на спрощену систему оподаткування платників єдиного податку першої – третьої групи; знати порядок реєстрації платників єдиного податку четвертої групи; характеризувати порядок визнання доходів суб'єктів малого підприємництва; формулювати методи податкового обліку доходів і витрат; складати Книгу обліку доходів та Книгу обліку доходів і витрат суб'єкта малого підприємництва, який застосовує спрощену систему оподаткування, обліку та звітності; складати податкову декларації платником єдиного податку та додатки до неї.

Питання для самостійного опрацювання за темою 8

1. Способи подання заяви для переходу на спрощену систему оподаткування.
2. Умови відображення доходу платником єдиного податку.
3. Умови повернення платника єдиного податку на звичайну систему оподаткування.
4. Податки, які не сплачує платник єдиного податку.
5. Пропорції сплати єдиного податку платниками четвертої групи.

Перелік тестових запитань для самостійного вирішення за темою 8

1. Рішення про перехід на спрощену систему оподаткування може бути прийнято:
 - а) не більше двох разів на рік;
 - б) не більше трьох разів на рік;
 - в) не більше одного разу на рік.

2. Суб'єкт господарювання, який є платником інших податків і зборів, може прийняти рішення про перехід на спрощену систему оподаткування шляхом подання заяви до контролюючого органу не пізніше ніж за ... календарних днів до початку наступного календарного кварталу.

3. За бажанням зареєстрований платник єдиного податку може безоплатно та безумовно отримати витяг з Реєстру платників єдиного податку. Строк надання витягу не повинен перевищувати ... дні з дня надходження запиту.

4. Не є доходом суми податків і зборів, утримані (нараховані) платником єдиного податку під час здійснення ним функцій ..., а також суми єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, нараховані платником єдиного податку.

5. Звітним періодом для платників єдиного податку I, II та IV груп є календарний ...

6. Платники єдиного податку I та II груп подають до контролюючого органу податкову декларацію платника єдиного податку протягом ... днів після закінчення звітного (податкового) року.

7. Для відмови від спрощеної системи оподаткування суб'єкт господарювання не пізніше, ніж за ... днів до початку нового календарного кварталу (року) подає до контролюючого органу заяву.

8. Платник єдиного податку не є платником такого податку чи збору:
а) плата за землю;
б) збір на розвиток виноградарства, садівництва та хмелярства;
в) збір за використання води.

9. Платники єдиного податку IV групи за третій квартал сплачують ... відсотків річної суми податку:

- а) 10;
- б) 50;
- в) 30.

10. Податковим (звітним) періодом для платників єдиного податку третьої групи є календарний ...

Перелік ситуаційних завдань для самостійного вирішення за темою 8

1. Фізична особа-підприємець (річний дохід 6 000 000 грн) вирішила з 2017 року перейти на спрощену систему оподаткування. Чи дозволять зробити цей перехід контролюючі органи. Надайте обґрунтовану відповідь з посиланням на відповідні статті Податкового кодексу України.

2. Платник єдиного податку першої групи сплатив за 2017 рік суму єдиного податку в розмірі 1 400 грн. Наскільки правомірними є дії платника єдиного податку. Надайте обґрунтовану відповідь з посиланням на відповідні статті Податкового кодексу України.

3. Платник єдиного податку другої групи сплатив суму єдиного податку за серпень 2017 року 25 серпня 2017 року. Наскільки правомірними є дії платника єдиного податку. Надайте обґрунтовану відповідь з посиланням на відповідні статті Податкового кодексу України.

Приклад вирішення ситуаційного завдання за темою 8

Ситуаційне завдання. Платник єдиного податку четвертої групи подав до контролюючих органів декларацію з єдиного податку за 2017 рік 25 лютого 2017 року. Наскільки правомірними є дії платника єдиного податку. Надайте обґрунтовану відповідь з посиланням на відповідні статті Податкового кодексу України.

Приклад відповіді. Згідно з п.п. 259.9.1 Податкового кодексу України платники єдиного податку четвертої групи самостійно обчислюють суму податку щороку станом на 1 січня і не пізніше 20 лютого поточного року подають відповідному контролюючому органу за своїм місцезнаходження та місцем розташування земельної ділянки податкову декларацію на поточний рік.

Таким чином, платник податку вчинив неправомірно, оскільки порушив термін подання податкової декларації.

Перелік розрахункових завдань для самостійного вирішення за темою 8

Завдання 1. Підприємство – платник податку на прибуток бажає з 2018 року перейти на сплату єдиного податку. Із цією метою 3 грудня

2017 року ним була подана відповідна заява до податкової інспекції. При цьому виручка за 11 місяців 2017 року склала 985 тис грн, у тому числі:

285 000 грн – за бартерними операціями;

370 000 грн – за відвантаженими, але не оплаченими покупцями товарами. Яка сума виручки має бути відображена в заяві?

Завдання 2. У березні 2017 року підприємство, що є платником єдиного податку за ставкою 5 %, уклало договір щодо продажу обладнання. Вартість обладнання 50 000 грн. Договір передбачає поетапну оплату меблів: у березні – 39 000 грн, у квітні – 8 000 грн, у травні – 3 000 грн. Обладнання передаються покупцю у травні. Залишкова вартість обладнання у березні становить 38 000 грн, у квітні – 32 000 грн, у травні – 28 000 грн. Визначити суму єдиного податку за березень, квітень і травень 2017 року.

Завдання 3. Юридична особа – платник єдиного податку (третя група) з 1 липня 2017 став платником ПДВ і перейшов на ставку єдиного податку 3 %. До вказаної дати підприємство перебувало на ставці 5 %, а станом на 1 січня 2017 було платником податку на прибуток.

За III квартал 2017 платник здійснив наступні операції:

реалізував товар на суму 120 000 грн (з ПДВ). Товар був оплачений частково – в сумі 90 000 грн (з ПДВ);

отримав передоплату за товар, який буде поставлений покупцеві в жовтні 2016 року – 3 000 грн (з ПДВ);

реалізував пиво (в ємностях до 20 л) на суму 6 300 грн (з ПДВ);

реалізував товар, за який отримав передоплату в грудні 2016 року на суму 12 000 грн (з ПДВ);

Визначити суму доходу платника єдиного податку.

Приклад вирішення розрахункового завдання за темою 8

Завдання. Сільськогосподарський товаровиробник (платник єдиного податку четвертої групи), який здійснює діяльність не в гірських зонах і не на поліських територіях на 1 січня 2017 року має у власності:

70 га ріллі сільгоспугідь. Грошова оцінка 1 га – 50 000 грн;

35 га багаторічних насаджень. Грошова оцінка 1 га – 12 000 грн;

18,75 га земель водного фонду. Грошова оцінка 1 га – 100 000 грн.

Розрахувати суму єдиного податку.

Вирішення задачі. Згідно з п.п. 259.9.1 Податкового кодексу України платники єдиного податку четвертої групи самостійно обчислюють суму

податку щороку станом на 1 січня за ставками, наведеними в п.п. 293.9 Податкового кодексу України.

Розрахунок єдиного податку (ЄП) здійснюється за формулою:

$$\text{ЄП} = \text{П}_{\text{зд}} \times \text{ГО} \times \text{С}_{\text{п}} / 100 \%, \quad (11)$$

де $\text{П}_{\text{зд}}$ – площа земельної ділянки, га;

ГО – грошова оцінка відповідної земельної ділянки, грн.;

$\text{С}_{\text{п}}$ – ставка податку, %.

Сума єдиного податку складатиме (табл. 10).

Таблиця 10

Розрахунок суми єдиного податку

Земельна ділянка	Сума єдиного податку
Рілля	$70 \times 50\,000 \times 0,95 / 100 = 33\,250$ грн
Багаторічні насадження	$35 \times 12\,000 \times 0,57 / 100 = 2\,394$ грн
Землі водного фонду	$18,75 \times 100\,000 \times 2,43 / 100 = 45\,562,50$ грн
Усього	$33\,250 + 2\,394 + 45\,562,50 = 81\,206,50$ грн

Отже, загальна сума єдиного податку складає 81 206,50 грн.

Література для самостійної роботи за темою 8: основна [1, с. 614–671; 2, с. 141–148; 3, с. 149–155]; додаткова [18, с. 1–56; 31, с. 199; 32, с. 215].

Рекомендована література

Основна

1. Іванов Ю. Б. Податковий облік і звітність : підручник / Ю. Б. Іванов, В. В. Карпова, О. Є. Найденко. – Київ : Знання, 2011. – 710 с. – Бібліогр. : с. 667–684. – ISBN 978-966-346-481-7.
2. Іванов Ю. Б. Податковий облік та звітність : конспект лекцій / Ю. Б. Іванов, О. Є. Найденко. – Харків : ВД "ІНЖЕК", 2007. – 168 с.
3. Найденко О. Є. Організація податкового процесу : навч. посіб. / О. Є. Найденко, К. В. Давискіба. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2015 – 268 с. – ISBN 978-966-676-605-5.
4. Податкове регулювання соціального розвитку: світовий досвід та тенденції в Україні : монографія / за заг. ред. Ю. Б. Іванова. – Харків : ФОП Александрова К. М. ; ВД "ІНЖЕК", 2012. – 496 с. – ISBN 978-966-2194-44-9
5. Проблеми розвитку корпоративного податкового менеджменту / Ю. Б. Іванов, О. М. Тищенко, О. В. Грачов та інші. – Харків : Вид. ХНЕУ, 2010. – 496 с. – ISBN 978-966-676-420-4.

Додаткова

6. Деякі питання електронного адміністрування податку на додану вартість : постанова Кабінету Міністрів України від 16 жовтня 2014 року № 569 // Офіційний вісник України. – 2014. – № 87. – С. 235.
7. Деякі питання електронного адміністрування реалізації пального : постанова Кабінету Міністрів України від 24 лютого 2016 року № 113 // Офіційний вісник України. – 2016. – № 18. – С. 375.
8. Деякі питання запровадження марок акцизного податку нового зразка для алкогольних напоїв і тютюнових виробів : постанова Кабінету Міністрів України від 19 листопада 2014 року № 627 // Офіційний вісник України. – 2014. – № 95. – С. 11.
9. Деякі питання маркування алкогольних напоїв та тютюнових виробів : постанова Кабінету Міністрів України від 13 березня 2013 року № 188 // Офіційний вісник України. – 2013. – № 24. – С. 160.

10. Найденко О. Є. Вплив регулятивного потенціалу податку на доходи фізичних осіб на соціальний захист населення / О. Є. Найденко, В. О. Логосенко // Науковий вісник Херсонського державного університету. – 2016. – Вип. 16(2). – С. 121–125. – (Сер. : Економічні науки.)
11. Найденко А. Е. Зарубежная практика налогообложения доходов физических лиц на местном и региональном уровнях / А. Е. Найденко, Е. В. Гаврик // Налоги и финансовое право. – 2015. – № 6. – С. 101–110.
12. Найденко А. Е. Методы налогового учета: плюсы и минусы для государства и налогоплательщика / А. Е. Найденко // Бизнес Информ. – 2008. – № 8. – С. 66–70.
13. Найденко А. Е. Налоговый учет: проблемы развития / А. Е. Найденко // Бизнес Информ. – 2007. – № 12(2). – С. 47–50.
14. Найденко А. Е. Податковий облік крізь призму принципів його ведення / А. Е. Найденко // Комунальне господарство міст. Науково-технічний збірник ХНАМГ. – Київ : Техніка, 2009. – № 89. – С. 303–308. – (Серія: Економічні науки).
15. Найденко О. Є. Проблеми екологічного оподаткування та шляхи їх вирішення / О. Є. Найденко // Економіка та суспільство. – 2017 – Випуск № 8. – С. 627–633.
16. Найденко А. Е. Проблемы налогового учета и отчетности по налогу на прибыль предприятий / А. Е. Найденко // Бизнес Информ. – 2011. – № 2 (2). – С. 56–59.
17. Найденко А. Е. Теоретическое обоснование дифференциации ставок налога на доходы физических лиц с учетом показателей регионального развития / А. Е. Найденко // Науковий вісник Національного університету державної податкової служби України (економіка, право). – 2013. – № 1. – С. 136–143.
18. Податковий кодекс України від 2 грудня 2010 року № 2755-VI // Голос України. – 2010. – № 229–230. – С. 1–56.
19. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16 липня 1999 року № 996-XIV // Офіційний вісник України. – 1999. – № 33. – С. 17–37.
20. Про державне регулювання виробництва й обігу спирту етилового, коньячного і плодового, алкогольних напоїв та тютюнових виробів : Закон України від 19 грудня 1995 року № 481/95-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1995. – № 46. – С. 21–24.

21. Про електронний цифровий підпис : Закон України від 22 травня 2003 року № 852-IV // Офіційний вісник України. – 2003. – № 25. – С. 111.

22. Про затвердження Переліку типових документів, що створюються під час діяльності державних органів та органів місцевого самоврядування, інших установ, підприємств та організацій, із зазначенням строків зберігання документів : наказ Міністерства юстиції України від 12 квітня 2012 року № 578/5 // Офіційний вісник України. – 2012. – № 34. – С. 66.

23. Про затвердження Положення про виготовлення, зберігання, продаж марок акцизного податку та маркування алкогольних напоїв і тютюнових виробів : постанова Кабінету Міністрів України від 27 грудня 2010 року № 1251 // Офіційний вісник України. – 2011. – № 1. – С. 142.

24. Про затвердження Положення про реєстрацію платників податку на додану вартість : наказ Міністерства фінансів України від 14 листопада 2014 року № 1130 // Офіційний вісник України. – 2014. – № 91. – С. 617.

25. Про затвердження Порядку акредитації центру сертифікації ключів : постанова Кабінету Міністрів України від 13 липня 2004 року № 903 // Офіційний вісник України. – 2004. – № 28. – С. 108.

26. Про затвердження Порядку оформлення поштових відправлень з вкладенням матеріалів звітності, розрахункових документів і декларацій : постанова Кабінету Міністрів України від 28 липня 1997 року № 799 // Офіційний вісник України. – 1997. – № 31. – С. 41.

27. Про затвердження Порядку подання документів для застосування податкової соціальної пільги : постанова Кабінету Міністрів України від 29 грудня 2010 року №1227 // Офіційний вісник України. – 2011. – № 1. – С. 45.

28. Про затвердження Правил організації діловодства та архівного зберігання документів у державних органах, органах місцевого самоврядування, на підприємствах, в установах і організаціях : наказ Міністерства юстиції України від 18 червня 2015 року № 1000/5 // Офіційний вісник України. – 2015. – № 52. – С. 538.

29. Про затвердження форм заявок-розрахунків на виготовлення та придбання марок акцизного податку, звіту про використання марок акцизного податку та журналів для обліку марок акцизного податку : наказ Міністерства фінансів України від 11 квітня 2016 року № 428 // Офіційний вісник України. – 2016. – № 39. – С. 49.

30. Про затвердження форм заяви про реєстрацію платника акцизного податку з реалізації пального, акцизної накладної, розрахунку коригування

акцизної накладної, заявки на поповнення (коригування) залишку пального, порядку заповнення акцизної накладної, розрахунку коригування акцизної накладної, заявки на поповнення (коригування) залишку пального : наказ Міністерства фінансів України від 25 лютого 2016 року № 218 // Офіційний вісник України. – 2016. – № 27. – С. 119.

31. Про затвердження форм податкових декларацій платника єдиного податку : наказ Міністерства фінансів України від 19 червня 2015 року № 578 // Офіційний вісник України. – 2015. – № 57. – С. 199.

32. Про затвердження форм книги обліку доходів і книги обліку доходів і витрат та порядків їх ведення : наказ Міністерства фінансів України від 19 червня 2015 року № 579 // Офіційний вісник України. – 2015. – № 57. – С. 215.

33. Про затвердження форм податкових декларацій збору за місця для паркування транспортних засобів та туристичного збору : наказ Міністерства фінансів України від 9 липня 2015 року № 636 // Офіційний вісник України. – 2015. – № 63. – С. 259.

34. Про затвердження форм та Порядку заповнення і подання податкової звітності з податку на додану вартість : наказ Міністерства фінансів України від 28 січня 2016 року № 21 // Офіційний вісник України. – 2016. – № 8. – С. 683.

35. Про затвердження Формату (стандарту) електронного документа звітності суб'єктів господарювання та Опису довідників, що публікуються з Форматом (стандартом) електронного документа звітності суб'єктів господарювання : Наказ Міністерства доходів і зборів України від 29 листопада 2013 року № 729 // Офіційний вісник України. – 2014. – № 22. – С. 35.

36. Про затвердження форми Декларації про максимальні роздрібні ціни на підакцизні товари (продукцію), порядку складання та подання декларації про максимальні роздрібні ціни на підакцизні товари (продукцію) : наказ Міністерства фінансів України від 25 березня 2015 року № 359 // Офіційний вісник України. – 2015. – № 32. – С. 71.

37. Про затвердження форми податкової декларації з податку на прибуток підприємств : наказ Міністерства фінансів України від 20 жовтня 2015 року № 897 // Офіційний вісник України. – 2015. – № 93. – С. 179.

38. Про затвердження форми податкової накладної та Порядку заповнення податкової накладної : наказ Міністерства фінансів України від 31 грудня 2015 року № 1307 // Офіційний вісник України. – 2016. – № 10. – С. 108.

39. Про затвердження форми податкової декларації з рентної плати : наказ Міністерства фінансів України від 17 серпня 2015 року № 719 // Офіційний вісник України. – 2015. – № 75. – С. 71.

40. Про затвердження форми податкового розрахунку сум доходу, нарахованого (сплаченого) на користь фізичних осіб, і сум утриманого з них податку (форма № 1ДФ) та Порядку заповнення та подання податковими агентами Податкового розрахунку сум доходу, нарахованого (сплаченого) на користь фізичних осіб, і сум утриманого з них податку : наказ Міністерства фінансів України від 13 січня 2015 року № 4 // Офіційний вісник України. – 2015. – № 12. – С. 166.

41. Про затвердження форми податкової декларації про майновий стан і доходи та Інструкції щодо заповнення податкової декларації про майновий стан і доходи : наказ Міністерства фінансів України від 2 жовтня 2015 року № 859 // Офіційний вісник України. – 2015. – № 89. – С. 102.

42. Про затвердження форми Податкової декларації екологічного податку : наказ Міністерства фінансів України від 17 серпня 2015 року № 715 // Офіційний вісник України. – 2015. – № 74. – С. 172.

43. Про затвердження форми Податкової декларації з плати за землю (земельний податок та/або орендна плата за земельні ділянки державної або комунальної власності) : наказ Міністерства фінансів України від 16 червня 2015 року № 560 // Офіційний вісник України. – 2015. – № 58. – С. 58.

44. Про затвердження форми Податкової декларації з податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки : наказ Міністерства фінансів України від 10 квітня 2015 року № 408 // Офіційний вісник України. – 2015. – № 38. – С. 259.

45. Про затвердження форми декларації акцизного податку, Порядку заповнення та подання декларації акцизного податку : наказ Міністерства фінансів України від 23 січня 2015 року № 14 // Офіційний вісник України. – 2015. – № 6. – С. 160.

46. Про затвердження форми Книги обліку доходів і витрат для визначення суми загального річного оподаткованого доходу та Порядку ведення обліку доходів і витрат для визначення суми загального річного оподаткованого доходу : Наказ Міністерства доходів і зборів України від 11 грудня 2013 року № 794 // Офіційний вісник України. – 2014. – № 9. – С. 339.

47. Про затвердження форми та Порядку складання Звіту про контрольовані операції : наказ Міністерства фінансів України від 18 січня 2016 року № 8 // Офіційний вісник України. – 2016. – № 16. – С. 369.

48. Про подання електронної податкової звітності : Наказ Державної податкової адміністрації України від 10 квітня 2008 року № 233 // Офіційний вісник України. – 2008. – № 31. – С. 101.

49. Сідельникова Л. П. Реалізація принципу соціальної справедливості в оподаткуванні фізичних осіб / Л. П. Сідельникова, О. Є. Найденко // Економіка розвитку. – 2017. – № 2. – С. 86–96.

50. Тищенко А. Н. Ключевые направления реформирования налога на доходы физических лиц в Налоговом кодексе Украины / А. Н. Тищенко // Реформирование налоговых систем. Теория, методология и практика : монография. / А. Н. Тищенко, А. Е. Найденко. – Киев : Кондор, 2011. – С. 250–261.

Методичне забезпечення

51. Робоча програма навчальної дисципліни "Податковий та фінансовий облік" для студентів напряму підготовки 6.030508 "Фінанси і кредит" спеціалізації "Оподаткування" всіх форм навчання / уклад. О. Є. Найденко, Л. Ф. Петренко. – Харків : Вид. ХНЕУ, 2012. – 76 с.

52. Робоча програма навчальної дисципліни "Податковий облік та звітність" для студентів спеціалізації "Оподаткування" всіх форм навчання / уклад. О. Є. Найденко ; Харківський національний економічний ун-т. – Харків : Вид. ХНЕУ, 2009. – 46 с.

53. Ситуаційні завдання з навчальної дисципліни "Податковий облік та звітність" для студентів спеціалізації "Оподаткування" всіх форм навчання / уклад. О. Є. Найденко ; Харківський національний економічний ун-т. – Харків : Видавництво ХНЕУ, 2008. – 31 с.

54. Робоча програма навчальної дисципліни "Податковий облік та звітність" для студентів напряму підготовки 6.030508 "Фінанси і кредит" спеціалізації "Оподаткування" денної форми навчання / уклад. О. Є. Найденко, В. Ю. Чичкова. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2016. – 50 с.

Зміст

Вступ.....	3
Методичні рекомендації до самостійної роботи.....	6
Змістовий модуль 1. Теоретичні аспекти податкового обліку та облік непрямих податків.....	6
Тема 1. Податковий облік: його поняття, структура та методи ведення.....	6
Тема 2. Загальні вимоги до податкової звітності	10
Тема 3. Податковий облік та звітність з податку на додану вартість.....	14
Тема 4. Податковий облік та звітність з акцизного податку	23
Змістовий модуль 2. Податковий облік і звітність з інших податків та зборів	31
Тема 5. Податковий облік та звітність із податку на прибуток підприємств	31
Тема 6. Податковий облік та звітність з податку на доходи фізичних осіб.....	41
Тема 7. Податковий облік та звітність з інших податків та зборів	48
Тема 8. Особливості податкового обліку та звітності суб'єктів малого підприємництва.....	53
Рекомендована література.....	58
Основна.....	58
Додаткова.....	58
Методичне забезпечення	63

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

ПОДАТКОВИЙ ОБЛІК ТА ЗВІТНІСТЬ

**Методичні рекомендації
до самостійної роботи студентів
спеціальності 071 "Облік і оподаткування"
першого (бакалаврського) рівня**

Самостійне електронне текстове мережеве видання

Укладач **Найденко** Олександр Євгенович

Відповідальний за видання *О. Є. Найденко*

Редактор *О. І. Черненко*

Коректор *В. Ю. Труш*

План 2018 р. Поз. № 65 ЕВ. Обсяг 65 с.

Видавець і виготовлювач – ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 61166, м. Харків, просп. Науки, 9-А

*Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру
ДК № 4853 від 20.02.2015 р.*